Poštnina plačana v gotovini. Leto LX V Ljubljani, v sredo 28. decembra 1932 Štev. 294 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Quod non!

Nekaj posebnega v našem javnem življenju je, da se po krivdi gotovih zastarelih ideologij neodgovornih privatnih krogov vedno iznova pojavljajo vprašanja, o katerih bi vsak pameten človek menil, da so že davnej likvidirana. Gre za teorije in stremljenja, ki so čisto preživela, ki danes nimajo nobene podlage v življenju in nobenega pomena ter samo povzročajo nepotrebne komplikacije. Kljub temu so ljudje, ki take irealne projekte trdovratno pogrevajo, čeprav danes naravnost kričijo po rešitvi vse drugače nujni in eksistencialno važni problemi. Ves razvoj modernega življenja kaže v smer bratske zveze ki ureja svoje življenje po načelu demokratične samoodločitve, politične enakopravnosti in socialno-zadružne pravičnosti — vseeno pa se grupirajo tu in tam razne črne in rujave srajce, ki sanjajo o restavraciji »avtoritarne države«, o nacionalizmu na najvišjo potenco, o nemogoči družabni reformi na osnovi romantike in o uniformiranju naroda po enem kovu, kakor so si ga zamišljali v dobi prosvetljenstva.

Semkaj spada, če se ozremo po naših razmerah, prizadevanje onih krogov, ki se kakor srednjeveški Faust mučijo, kako bi ... v svoji čudežni retorti prekuhali v en edinstven tip ene same vere, kulture in jezika, ki hočejo življenje prisiliti, da bi sledilo njim, in ki izgubljajo dragocen čas z eksperimenti, kako bi iz živih ljudi napravili marijonete, iz naravnih ljudskih in narodnih skupin umetno kašo, v prazni veri, da je to neobhoden pogoj za trdno, nerazdružljivo in vekotrajno skupnost jugoslovanstva. Tisočkrat se je ugotovilo, opetovano naglašalo tudi z najmerodajnejših mest, da to ni res; da naša skupnost sloni na močni državni zavesti svobodnih državljanov, ki se čutijo kot politična enota, kot krvno in kulturno sorodni, kot življenjsko-usodna duhovna skupnost, ne da bi bilo potrebno posamezne naravne rodne, jezikovne in po veri, etosu ter drugih imponderabilnih kulturnih vrednotah diferencirane edinice zliti v mehanično enoteristost. To velja tudi za naš slovenski jezik, za naš slovenski etos, za našo v dolgem narodnem razvoju pridobljeno slovensko kulturno individualiteto. Naše jugoslovanstvo je izrastlo čisto naravno prav iz te naše slovenske narodne osebnosti, ko smo bili še pod jarmom tujega naroda, naše krvne in duhovne vezi z brati na jugu so se izražale, razvijale in okrepljale iz naše slovenske narodne zavesti, ko smo o svoji današnji politični enoti samo še sanjali, in naši najboljši vodivni politiki in kulturni delavci so že pod tujo monarhijo baš kot Slovenci, ki so slovenstvo zavedno izoblikovali do svoje polnosti, bili obenem tudi glasniki jugoslovenstva — pač najboljši dokaz, kako si te dve ideji nista v opreki, ampak spadata harmonično skupaj! Bil je Prešeren, ki je v nasprotju z romantičnim, umetnim in nerealnim ilirstvom po univerzalnosti svojega génija odprl Slovencem vrata v jugoslovanski in slovanski svet sploh in preko njega v humaniteto, obenem ko je dovrševal naš slovenski jezik in poglobil v zadnje temelje našo slovensko kulturo. Po tej kulturi se je naš duh šele razširil, ne pa izožil ali oddvojil in se zabubil vase, kakor napak mislijo ... smo postali pravi in vredni člani jugoslovanskega občestva, v katerem pomenimo vstvarjajoč, v resnici kulturen element s svojimi narodnimi vrednotami.

To so stvari, ki jih je naša trezno misleča, v dobri ljudski tradiciji ukoreninjena in demokratsko misleča javnost to in onstran sprejela kot nesporno dejstvo in podlago našega političnega življenja. To je z nedvomno jasnostjo in odločnostjo zadonelo tudi te dni kot odgovor ogromne večine naših kulturnih delavcev na znani članek Otona Župančiča, ki je ostal s svojim mnenjem, da je vse eno in vse brez raziike, osamljen ko kamen na cesti. Tembolj se je čuditi, da nekateri ljudje to utopijo žvečijo naprej in da neki gospod Petar Bulat v »Narodni odbrani« od 27. novembra zopet predlaga, da naj se »današnje slovensko književno narečje kot posebna celota izroči tihi in postopni likvidaciji in pretopi v jugoslovenski književni jezik, recimo, Škerlečevega tipa.« (»To stapljanje pa ne izključuje, da ostane za neko dobo tudi po uvedbi jugoslovenskega uradnega jezika vzporedno z njim v Sloveniji enakopraven dosedanji slovenski, dokler se naš narod v tem delu domovine popolnoma ne sprijazni z novim skupnim jezikom in se vanj vživi« — tako milostno pristavlja gospod dr. Peter Bulat.) To pisanje dokazuje, da nas gotovi ljudje še danes ne poznajo ali pa da suverensko ignorirajo želje in zahteve »dičnih bratov in vekovnih čuvarjev našega rodu pod Triglavom in Snežnikom«, kakor dični gospod Peter Bulat Slovence v svojem članku laskavo imenuje.

Naj ve gospod Bulat in oni, ki njegovo mišljenje delijo, da o nedotakljivosti našega jezika, ki izraža našo slovensko kulturno osebnost, in ki je ustavno priznan kot državen jezik, ni nobene diskusije, ker spada med osnove ali, če tako hočete, med svetinje jugoslovanstva. Ta jezik se more v toku in razvoju življenja le še izpopolnjevati, razširiti ter s sorodnimi jezikovnimi in kulturnimi zakladi obogatiti, ne pa s kakšnimi operativnimi posegi več ali manj siloma »likvidirati« in v čemerkoli kemično »stapljati«. In čas bi bil, da v momentu, ko na naša vrata trkajo resnični in realni problemi najusodnejše važnosti, gospod Bulat in njegovi prijatelji nehajo s projekti fašistične mentalitete, ki pripada prošlosti, ter pomagajo reševati probleme, od katerih pravilne rešitve je v resnici odvisna čim večja utrditev in poglobitev naše političnonarodne državne zavesti, ki je vsem Jugoslovanom že od časa našega narodnega preporoda v 19. stoletju najdražja in najsvetejša zadeva!

Proti ekspanzijskim namenom Italije

Energične besede dr. Beneša

Pariz, 27. dec. Listi še vedno objavljajo komentarje o najnovejšem diplomatskem sporu med Jugoslavijo in Italijo radi poškodovanja trogirskega leva ter obenem slikajo mednarodni položaj v srednji Evropi in na Balkanu. »L'Information«, znano glasilo francoskih finančnih in gospodarskih krogov, se v svojem uvodniku ob priliki prihoda novega italijanskega poslanika g. Pignattija v Pariz zavzema za zbližanje med Francijo in Italijo, češ, da bi to zbližanje mnogo pripomoglo k ohranitvi miru v Evropi, posebno pa na Balkanu. **Najnovejše manifestacije po Italiji proti Jugoslaviji so samo dokaz, da Italija dosledno sledi revizijonistični politiki in da stremi po Dalmaciji. Na drugi strani se je mala antanta prav na zadnjem sestanku v Belgradu odločno postavila proti vsaki reviziji meja. Ta antagonizem lahko dovede do resnega konflikta morda prej, kot si kdo misli. Nikake tajnosti ne izdamo, piše list, da je Mussolini v zadnjem času nekaterim uglednim inozemskim obiskovalcem izjavil, da se mora italijanska ekspanzija izvršiti v smeri proti Balkanu in ne proti Afriki. List meni, da bi zbližanje med Francijo in Italijo lahko preprečilo nevarnost, ki preti.**

Tukajšnji listi priobčujejo izjave češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša listu »Ceske Slovo« v nenavadno dolgih izvlečkih. To je znamenje, da se tem božičnim izjavam »O upih v mir« pripisuje posebna važnost. Dr. Beneš je mnenja, da bo razorožitvena konferenca prinesla precej praktičnih rezultatov. V mednarodnem življenju je treba uveljaviti demokratična načela. **Opustiti je treba stare metode blokov držav in diktaturo velikih držav nad malimi. Nova mednarodna politika mora stremeti za tem, da se upostavi soglasje med velikimi in malimi. Male države bodo storile v tem pogledu vse kar je v njihovi moči. Toda velike države morajo s svoje strani razumeti, da so male države neodvisne juridične osebe in da nikakor niso samo objekt mednarodnega prava; nikdar se ne bodo odpovedale svojim pravicam in če je treba, jih bodo tudi znale braniti. V vseh mednarodnih vprašanjih bo mala antanta ohranila svobodne roke. Zadnji sestanek v Belgradu je pokazal njeno voljo do miru, toda obenem tudi označil njeno stališče glede revizije pogodb.** Na konferenci je prišla do izraza volja po prijateljskem sodelovanju s sosedi, toda na drugi strani tudi sklep, da se mala antanta postavi proti vsem poskusom razdiranja (Italija!). **Mala antanta si ne bo pustila vsiliti od nikogar revizijonističnega načrta. Vodila bo svojo politiko miru, reda, obnove in dobre volje napram vsem.**

Francoske finance niso ugodne

Prva dvanajstina sprejeta

Pariz, 27. dec. ž. Danes dopoldne ob 11 se je pričela v francoski zbornici debata o proračunu za prvo dvajnajstino za januar 1933. Pri tej priliki je dobil besedo finančni minister Cheron, ki je podal ekspoze o finančnem položaju Francije. Zaradi neplačevanja davkov je proračunski deficit narastel od 12.1 na 16.55 milijard frankov. Ravno vsled tega je Boncourjeva vlada v zelo težkem položaju, ker ji ne preostaja drugega, kakor da pokrije primanjkljaj z novimi zadolžnicami. Zadolžnice se bodo zvišale od 7 na 12 milijard frankov. Poslanska zbornica je končno s 524 glasovi proti 53 glasovom sprejela v celoti načrt o provizornih kreditih za januar, ki obsezajo vsoto 5.292 milijonov frankov in vsebujejo dovoljenje tudi za izdajo zakladnih bonov v višini 5 milijard.

Nemški fašizem se taja

Hitler rešuje svojo stranko

Berlin, 27. dec. Ker ni na prvem sestanku med Hitlerjem in nekdanjim glavnim organizatorjem narodno-socialistične stranke Strasserjem prišlo do sporazuma, se bosta po splošnem mnenju oba glavna voditelja narodnih socialistov sestala vnovič. Spor med njima je namreč kljub prikrivanju Adolfa Hitlerja postal jako javen in stranki tako nevaren, da bi ga Hitler kljub svojemu simuliranju brezbrižnosti rad likvidiral. O povodu tega spora še zdaj prinašajo listi najrazličnejše verzije, o vzroku samem pa ni danes več nikakega dvoma. Strasser je odločno proti skrajni nepopustljivosti, ki jo kaže Hitler glede sodelovanja z drugimi strankami pri vodstvu države. On bi tudi bil pripravljen podpirati Schleicherjevo vlado, ki ji je Hitler napovedal boj.

Hitlerjeva stranka se danes nahaja na usodnem razpotju. **Od volitev 31. julija, ko se je nahajala na vrhuncu in od dneva, ko ni hotel Hindenburg izročiti oblasti Hitlerju, gre neprestano navzdol. Tako je n. pr. pri volitvah 6. novembra na Turinškem nazadovala za 20% in pri deželnih volitvah v začetku tega meseca za novih 20%. Njeni člani izstopajo kar javno, tako n. pr. poročajo, da je na Hessenškem vrnilo izkaznico skoraj okoli 2000 članov. Hitler tolaži sebe in svoje pristaše na sestankih, češ, da je moralo odpasti od debla, kar je bilo suhega in gnilega, zato pa da bo stranka pridobila toliko več na gibčnosti in udarnosti.**

Po Strasserjevem »izdajstvu« je postal Hitler silno previden napram svojim sotrudnikom in je zdaj še bolj centraliziral politično organizacijo in tudi pokrajinska vodstva podredil samemu sebi ali »vodji« (po zgledu Mussolinija, ki se imenuje duceja, je postal »Führer«). S takšnimi metodami se stranka ne bo mnogo opomogla. Od trenutka, ko je javnost izgubila upanje, da bi Hitler postal neomejen gospodar v državi, se mase političnih oportunistov, s pomočjo katerih je Hitler privedel v državni zbor tako veliko poslancev, obračajo zopet k drugim strankam ali pa postajajo apatične. Kar je najhujše: Hitlerju je pričelo primanjkovati denarja, ker ga je za časa Papenovega režima zapustila veleindustrija; zdi se, da čedalje bolj izostaja podpora tudi iz Italije, ker Hitlerju očitajo, da je že zamudil ugodno priložnost (po volitvah v juliju), ko bi lahko s silo zavzel oblast.

Sodeč po programatičnem članku, ki ga je napisal »šef vsega narodno-socialističnega« tiska dr. Dietrich in ki je bil objavljen skoraj v vseh Hitlerjevih listih, bo skušal Hitler rešiti, kar se bo pač še dalo, z napovedjo nove politične borbe do skrajnosti, ki se ne bo strašila pred nikakim sredstvom. **Članka namreč trdi, da je nastopil čas, ko morajo narodni socialisti preiti zopet k revolucionarnosti. Borili so se najprej ustavno in z vztrajnim delom tako okrepili svojo moč v državnem zboru, da bi bil moral maršal Hindenburg izročiti oblast njim. Ker tega ni storil in je njihovo zahtevo o oblasti ponovno zavrnil, morajo narodni socialisti upravičeno stopiti na drugo pot, ki jih bo privedla do oblasti. Ob politični borbi s silo zmaga tisti, ki je močnejši.**

Mnogi sodijo, da je ta poziv na boj do skrajnosti, kakor vsi dosedanji, ki jih je Hitler izdal v svoji stiski, samo taktična poteza, da bi z njo zakril pred svojimi pristaši nameravan umik. Hitler se menda tako zaveda svoje težkoče, da se ne upa v boj proti generalu Schleicherju. V slučaju, da bi narodni socialisti skušali izreči v državnem zboru nezaupnico Schleicherjevi vladi, bi Schleicher razpustil državni zbor in napovedal nove volitve. Hitler pa se teh boja, ker mu vsa znamenja na nebu napovedujejo pri volitvah novo nazadovanje. Prav zaradi tega bo Hitler raje toleriral Schleicherjevo vlado, ki jo bo po vsej verjetnosti podpiral tudi centrum, kakor da bi se spustil v boj s svojim najnevarnejšim nasprotnikom.

Komunistična vohunska organizacija v Romuniji

Bukarešt, 27. dec. ž. Državna tajna policija v Costanzi je odkrila novo, širokorazpredeno vohunsko organizacijo. Agenti so že par mesecev zasledovali neko sumljivo ženeko, ki je bila vedno elegantno oblečena, ter nekatere sumljive elemente, ki so se sestajali z njo. Nadalje je padlo policiji v oči, da so k tej ženski prihajale tudi osebe zelo neugledne zunanjosti. Ko se je policija prepričala, da gre najbrž za vohunsko organizacijo, je napravila potrebne korake ter aretirala vse člane organizacije. Vsega je odvedla v zapore 40 oseb. Šef te vohunske organizacije je bila ženska, organizacija pa je imela svoj sedež v Odesi. Omenjena ženska je absolvirala vohunsko šolo v Moskvi. Poleg nje je imel glavno misijo neki kurir iz Moldavije, ki je Romun. Pričakujejo še nadaljnjih aretacij, ne samo v okolici, ampak tudi v drugih krajih države, ker je ugotovljeno, da je organizacija imela zvezo tudi z drugimi vohunskimi komunističnimi trojkami.

Konflikt med Italijo in Turčijo

Ankara, 27. dec. AA. V dobro poučenih krogih trdijo, da je pričakovati vsak čas definitivne prekinitve italijansko-turških razgovorov zastran italijanskega posojila turški vladi. V ankarskih političnih krogih so zelo nezadovoljni z italijanskim postopkom; italijanska vlada namreč zahteva po turškem mnenju previsoke obresti, ki jih Turčija ni voljna plačati.

Tudi Galizia zahteva avtonomijo

Madrid, 27. dec. Potem ko je dobila svojo avtonomijo Katalonija, stremijo po enaki ali še širši avtonomiji Galičani, to je prebivalci španske province Galicija (Galizia). Predstavniki galiških občin in so se te dni zbrali pri Sv. Jakobu Kompostejlskem, da proučujejo predlog avtonomnega statuta za Galicijo. Župani so se zedinili glede vseh točk načrta, izvzemši one točke, ki govori o glavnem mestu Galicije, kjer naj bi bil sedež avtonomne uprave. To točko bodo prerešetali v kratkem na novi skupščini, ki se bo zbrala v nevtralnem kraju.

V Indiji zopet vre

Bombay, 27. dec. AA. Skoraj po vsej Bengaliji je proglašeno obsedno stanje. Ljudje ne smejo ves dan, od vzhoda do zahoda solnca, na cesto.

Newyorška božična bilanca

Newyork, 27. dec. AA. 311 mrtvih in 500 ranjenih — taka je bilanca božičnih praznikov v Newyorku. Največ žrtev so zahtevali avtomobili, 11 ljudi je utonilo, 8 so jih povozili vlaki in 10 ljudi pa je izgubilo življenje pri ognju.

Dunajska vremenska napoved: Zaenkrat še ne bo bistvene izpremembe vremena, na Tirolskem in Salzburškem v višinah topli vetrovi.

Zagrebška vremenska napoved: Povečini oblačno, hladno, toda stalno.

Priprave za sveto leto 1933

Vatikan, 27. decembra. AA. Sveti oče bo v kratkem izdal podrobna navodila za izredno sveto leto, ki bo leta 1933. Poučeni krogi trde, da bo v kratkem konzistorij za imenovanje novih kardinalov. Med letom pa bo več proglasitev za blažene in dve kanonizaciji. V Vatikanu bo sestavljen poseben mednaroden odbor za sodelovanje pri vseh teh svečanostih.

Brezsmiselno klanje

New York, 27. dec. tg. V vojni za Gran Chaco je bilo o božiču po posredovanju papeža tri dni premirja zaradi vojakov, ki so vsled vročine 40 stopinj zelo onemogli. Častniki so le s težavo preprečili, da se niso nasprotniki iz obojestranskih strelskih jarkov med seboj pobratili. Danes pa se je zopet začel topovski boj na vsej fronti. Bolivijanska letala so bombardirala mesto Puerto Pacheco.

Velika rudniška nesreča v Ameriki

New York, 27. decembra. tg. Iz premogovnika v Illinoisu, kjer so eksplodirali plini, so potegnili do sedaj 39 mrtvih rudarjev. V rovih pa je še 15 rudarjev, katerih ne bo mogoče rešiti, ker rov gori in je ves premogovnik napolnjen s plini. Pred vhodom v rov se dogajajo pretresljivi prizori.

Doli z obrestnim odruštvom!

Newyork, 27. dec. tg. Tudi v Ameriki se množijo prizadevanja, kako zmanjšati breme obresti in s tem državni dolg v znesku 20 milijard dolarjev, in kako bi se pocenil bančni kredit. Radikalni republikanski poslanec Laguardia je vložil originalen predlog, naj se za kapital predpiše takorekoč petdnevni teden. Obresti naj bi se zaračunale samo za pet dni v tednu, kar bi pomenilo znižanje obresti za 29 odstotkov. S tem svojim originalnim predlogom hoče dokazati bankirjem, da je potrebno poceniti kapital, ker ni dolžnost samo živega kapitala, da rešuje krizo s krajšim delovnim časom.

Italijanski proračun

Rim, 27. decembra. AA. Uradno izjavljajo, da bo primanjkljaj v proračunu za leto 1933-34 znašal 3.088 milijonov lir. Navzlic temu pa bo znašal proračun za prihodnje leto 20.614 milijonov lir, to je za 553 milijonov več ko v preteklem letu. Novi izdatki so namenjeni produktivnim svrham.

Strašna nadloga

Buenos Aires, 27. dec. ž. Ogromne množine kobilic so uničile v Formozi 40 odstotkov bombažnih in tobačnih plantaž. Roji kobilic so se razširili 9 km daleč. Neki farmer in njegova žena, katerima so kobilice uničile vse nasade, sta iz obupa napravila samoumor.

Ostanek stare vere

Bombay, 27. dec. AA. Neki Indijec iz najvišjih indijskih krogov je izvršil v trenotku, ko so peljali truplo njegove umrle žene, da ga sežgo, samomor. Oblekel se je v mrtvaška oblačila in se vrgel s strehe svoje hiše na cesto. Obležal je na mestu mrtev. Samomor je izvršil zato, ker mu sorodniki niso pustili, da bi se dal skupno s svojo ženo sežgati.

Samomorilna epidemija v Berlinu

Berlin, 27. dec. AA. Med božičnimi prazniki je 23 Berlinčanov hotelo izvršiti samomor. Nagla pomoč je preprečila, da se ni še več drugih, ki so si hoteli vzeti življenje, usmrtilo. Vkljub temu je bila v 7 slučajih vsaka pomoč brezuspešna.

Kalinin zahteva neizprosno borbo

Diktatura v Rusiji bo še hujša

Moskva, 27. dec. Predsednik sovjetske vlade Kalinin je priobčil v »Pravdi« na sveti večer zanimiv članek, v katerem se zavzema za tako zvano »generalno linijo« komunistične stranke, s čimer zaznamujejo v Rusiji pravoverni boljševizem. Komunistični stranki, pravi Kalinin, je uspelo po generalnem sčiščenju članstva neizmerno okrepiti avtoriteto stranke tako na zunaj kakor na znotraj. Toda mi ne smemo, nadaljuje Kalinin, na teh lavorikah počivati, **zakaj** še vedno obstojajo strankarji, ki sicer o generalni liniji čvekajo, ki ji pa dejansko ne sledijo, ampak s svojim zadržanjem in s svojimi deli ljeninizem sabotirajo. Posebno na deželi, pravi Kalinin, je **težko** uveljaviti politiko generalne linije. **Zato je potreba v sedanjem** še vedno **trajajočem prehodnem stanju iz kapitalizma v komunizem neizprosno izvajati diktaturo,** katere nositelj mora biti delavstvo.

Če se vprašamo, čemu Kalinin ponavlja te misli, ki so v vodilnih moskovskih krogih običajne in ki jih rusko ljudstvo itak že 14 let pozna, potem je odgovor ta, da je zadel komunizem stoprav letos na kmetih na posebno občuten pasiven odpor. Zato Kalinin citira Ljenina, ki je dejal, da bo prehodna doba diktature dolgo trajala in zahtevala tako krvavih žrtev, kakor nekrvavo vojno in nasilne odredbe. Kalinin omenja desničarske oportuniste, ki jih je stranka sicer tako potlačila, **da se ne upajo več javno izpovedati svoje smeri, ki pa** so pod krinko, **da so zaprisegli na generalno** linijo, ostali desničarski oportunisti z edino razliko, da so izpremenili svojo taktiko. Treba je te elemente bolj kot kedaj razkrinkati. **Glavna nevarnost, da se komunizem od generalne linije odmika v malomeščansko usmeritev, obstoja danes na kmetih, kjer stoji disciplina kolektivnega gospodarstva še vedno na zelo nizki stopnji.** Glavno prizadevanje sovjetov bo, da se ta nevarnost v korenini odstrani.

V zvezi s tem je vsekakor vredno beležiti vest, ki jo je objavilo te dni glasilo trockistov v Berlinu, **da so namreč v Moskvi po nalogu Stalina v Rusiji aretirali mnogo sovjetskih oseb, znanih po svoji desničarski usmeritvi, med njimi bivše ljudske komisarje Smirnova, Tomačeva, Kamenjeva in Zinovjeva,** ki so bili svojčas, kakor je znano, že disciplinirani. Doslej ni bilo **mogoče** še dobiti o tej stvari niti pozitivnega potrdila, niti demantija. Zato v Evropi sklepajo, da je ta vest po vsej verjetnosti resnična, čeprav alarmantim vestem iz Rusije po navadi ne gre posebna vera. Poročila, ki so jih dobili trockisti iz Moskve, trdijo, da je število aretiranih jako veliko, kar pa ni mogoče izvedeti, ne faktov, katerih so obdolženi.

43 odstotkov ameriškega proračuna za vojsko!

Washington, 27. decembra. AA. V proračunu ameriških Združenih držav za leto 1934 je odmerjenih 43% izdatkov za vojaške namene. Proračun, ki ga je izdelal Hoover, znaša 4.248,169.731 dolarjev, od tega pride 1.628,517.319 dolarjev za vzdrževanje in razvoj vojske. Okoli 525 milijonov je potrebnih za splošno narodno brambo, 15 milijonov za gradnjo letal, 43 milijonov pa za vojne ladje. — 33% celotnega proračuna je namenjenih službi javnih dolgov.

Konkordat med Avstrijo in sveto stolico

Dunaj, 27. dec. tg. Kakor znano, se vršijo že delj časa pogajanja med Avstrijo in Vatikanom za konkordat, ki naj bi tudi napravil nekoliko reda v zmešnjavi avstrijskega zakonskega prava. Ker se širijo v inozemstvu najrazličnejše govorice o potovanju prosvetnega ministra dr. Rintelena v Italijo, se sporoča z informirane strani, da vodi dr. Rintelen v Vatikanu tudi pogajanja za konkordat, ki spada v njegov resor. Pri razgovoru se je dosegel sporazum o celi vrsti spornih vprašanj, tako da se lahko računa s tem, da bo konkordat kmalu sklenjen.

Kaj mislijo o svetovnem položaju v Ameriki

Washington, 27. dec. AA. Norman Davis in Roosevelt sta imela razgovore, na katerih sta razpravljala predvsem o vprašanju svetovne gospodarske konference, o izpremembi carinskega sistema, stabilizaciji valute, revalorizaciji srebra in o razorožitvi.

Glede razorožitve je Roosevelt baje izjavil, da bi se po njegovem mednarodna varnost zvečala, če bi se oborožitev kvalitativno in kvantitativno znižala. V zvezi s tem je dejal, da mu je pri mirovnih pogajanjih izjavil Clemenceau, da bi se Francija čutila dovolj varno, če bi se ji dala jamstva, da ne pride do vojne z Nemčijo. Daves je baje Rooseveltu odgovoril, da je opazil ugoden preokret francoskega javnega mnenja napram Nemčiji. Dalje je Dawes podčrtal potrebo po sklenitvi pomorskega dogovora med Francijo in Italijo na podlagi londonske pogodbe. Tudi je Davis v razgovorih z Rooseveltom zagovarjal stališče, da bi bilo treba prepovedati grajenje bombnih letal, težkega topništva, letalskih bomb in strupenih plinov.

Predsednik finančne komisije reprezentativne zbornice Collier je Rooseveltu kot edino sredstvo za dosego ravnotežja državnega proračuna označil neobhoden razpis novih doklad. Državni proračun ameriških držav je orisal v najbolj črnih barvah.

Slovaško pismo

Bratislava, decembra 1932.

Tujec sem v tem, 130.000 prebivalcev obsegajočem donavskem mestu, a sem vendarle že našel svoj del med tisočerimi drugimi.

Bratislava je le deloma slovaško mesto; Čehov in Slovakov je namreč samo 46—48%, 30% je Nemcev, 16—17% Madjarov. Mesto ima devet okrajev, je politično središče Slovaške z mnogimi kulturnimi ustanovami. Ima pet dijaških internotav (1 za srednješolce), deset bolnišnic, 12 klinik, tri sanatorije, 16 velikih hotelov, 15 konzulatov. Časopisov izhaja zelo veliko. Samo dnevnikov je 11, med temi 6 slovaških, 2 nemška in 3 madjarski. Značilno je, da je v trgovskem poklicu najštevilnejše zastopan židovski in češki element in samo radi tega je bila mogoča v zadnjem času židovska akcija proti nedeljskemu počitku. Ta židovski element, ki ima vse, kapital, sposobnost ter vladno podporo, je in bo še trd oreh za mlade in močne slovaške zobe.

Slovaki so po vojni v svobodni državi dobili svojo slovaško univerzo v Bratislavi. Na treh fakultetah (juridični, medicinski in filozofski) je skupaj 2365 slušateljev. Največ jih ima juridična (1218), najmanj filozofska (285). Žensk je posamezno po 80, 119, 141.

Na tej slovaški univerzi pa slovaščina ne uživa tistih pravic, ki bi jih morala. Značilen je odgovor vlade v parlamentu na interpelacijo slovaških poslancev radi uporabljanja slovaščine na univerzi v Bratislavi. Vlada je odgovorila, da ne more v današnjem položaju prisiliti docente, da bi rabili češko ali slovaško varijanto češko-slovaškega jezika, ker je obema zajamčena popolna enakopravnost. To se seveda, kakor je dandanes — povsod vnavadi, uveljavlja pravica močnejšega! Zbornik društva slovaških profesorjev, let. XII., str. 2—3, navaja nekaj primerov takega postopanja: na univerzi je izpitna komisija za srednješolsko učiteljstvo, ki se je dolžna ravnati po odredbah ministrskega sveta in bi morala uradovati v slovaškem jeziku, kakor ukazujejo predpisi. Uraduje pa v češčini, vrhu tega ima tudi vse dokumente tiskane v češčini. Tudi pečat je češki.

Pri imenovanju izpitnih komisij za ljud. in meščanske šole, se niso prav nič ozirali na slovaške profesorje, katerih jih sploh ne pripuste radi na učiteljišča.

Posebna je s premestitvami. Na letnem zborovanju »Centrale društva češkoslov. profesorjev« so sprejeli resolucijo, naj bi se slovaški profesorji nameščali tudi v historičnih deželah. Slovaški profesorji, združeni v »Društvu profesorjev Slovakov« so zavzeli do nje odklonilno stališče in so ga podložili takole: Čehi imajo že prebitek profesorjev in si vendar žele tja Slovakov. Slovaški prof. naraščaj pa ne tekmuje s češkim niti na Češkem niti v Podkarpatski Rusiji: zato zahtevajo polnopravno, naj se jim ne jemlje kruh v njihovi lastni deželi. Najodločneje se bodo oklepali svoje slovaške grude, šole in doma, nameščenje iz kateregakoli razloga v smislu omenjene resolucije pa bodo imeli za deportacijo. Radovoljno pa bodo šli učit na Češko tedaj, ko bo na slovaških srednjih šolah tolikšen prebitek profesorjev — Slovakov — kakor je na čeških Čehov in kadar bo slovaščina tam tako doma kot je češčina na slovaš. srednjih šolah in univerzi v Bratislavi.

Razumljivo je, da so na dnevnem redu številne premestitve slovaškega učiteljstva, vprašanja je pa, če je ta mačehovska politika koristna razvoju obeh bratskih slovanskih narodov, v državi, ki ima močne neslovanske narodne manjšine in ki je ena izmed redkih, katera je tudi v sedanjih kritičnih časih ohranila največjo politično svobodo bodisi v javnem kakor tudi v privatnem življenju.

Zadnje čase se vrši v slovaškem političnem življenju vedno izrazitejša kristalizacija enotne autonomistične fronte. V zvezi s tem pojavom je nedavno praško autonomistično zborovanje polit. kluba Vlajke (tema: Možnost in način sodelovanja Čehov in Slovakov), na katerem so družno nastopili Hlinka, dr. Tiso ter vodja slovaš. narodne stranke, evangeličan M. Razus. Hlinka je v svojem govoru izjavil, da se ni nikdar čutil člana »češkoslovaškega« naroda, ker tega naroda sploh ni, kar je podprl z zgodovinskimi razlogi. Geo-politični položaj ter zgodovinski razvoj sta ustvarila dva naroda, Čehe in Slovake, in le na podlagi tega dejstva je moglo priti do pitsburškega in ostalih dogovorov ter do ujedinjenja sploh. Samo to dejstvo more biti izhodišče za razjasnitev. O centralizmu in autonomizmu je referiral M. Razus. Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo izpolnitev točk pittsburškega dogovora.

Odločilna pa bosta 28. in 29. dec., ko se bo vršilo **zborovanje Hlinkove ljudske (katoliške) ter Razusove narodne stranke (evan.) v Turčanskem sv. Martinu.** Na tem zborovanju bodo točno formulirali svoj narodni katekizem, ki bo veljaven za vse Slovake brez razlike političnega, socialnega ali verskega mišljenja.

Autonomistično so se v zadnjem času opredelili tudi madjarski krščanski socialisti, tako da se more v najkrajšem času računati z enotno autonomistično fronto vseh Slovakov.

Gospodarska kriza je s težko roko posegla tudi v vrste slovaškega kmeta in delavca. Brez posla jih je bilo letos 1. decembra okoli 143.326 delavcev, med temi 51.931 industr., 31.582 stalnih poljedelskih ter 59.813 sezonskih; lani osorej 143.535.

Brezposelnost je v zvezi z upadom lesne, steklarske, tekstilne ter rudarske produkcije.

Proračun najbogatejšega slov. mesta Spisška nova ves, ki je bila središče cvetoče lesne industrije, je danes pasiven za 5 mil. Kč.

Steklarstvo tudi propada. Steklarne v Zlatni, Malinci in Kokavi le še včasih obratujejo. Delavstvo še ni dobilo zasluženе mezde. Po uradnem štetju je v tej stroki na vsakih 1000 delavcev okoli 600 brez posla. Tovarne delajo le še s 25% svoje kapacitete pa še vedno z omejitvami, tako, da dobe delavci plačanih le 16—24 ur na teden.

Vzrok propadanja steklarske industrije je v padcu izvoza. Med tem, ko se je l. 1929. izvozilo še za 1400 mil. Kč, znaša vrednost l. 1932. le 480—500 mil. Kč.

Havlička tovarna za sukno (pri Lučencu), ki je obratovala od l. 1876—1926. s 1500—2000 delavci, je ustavila delo. Stroje bodo odpeljali v Turčijo kakor so pred letom apatovske izvozili na Madžarsko.

Prav tako stalno pada produkcija železne rude. V 3. četrtletju 1932 so je producirali 664.163 q, v drugem 1.061.308 q, v tretjem četrtletju 1931: 2.314.912 q. Nameščenje v 3. četrtl. približno 7426 delavcev, v drugem 8079. Delo je na nekaterih mestih omejeno, situacija je pa tudi za naprej kritična, ker se dela normalno samo v 4 obratih.

Beda kmečkega stanu je največja v vzhodnih krajih, zlasti v Podkarpatski Rusiji. Število kazenskih oglasov za eksekucije raste od dne do dne. Pomagati bi se dalo le z odpisom davkov.

Za pomoč delavstvu, ki je brez posla, se organizirajo vse povsod pomožni odbori. Posnemanja je vredna pomožna akcija bratislavskih umetnikov in akademikov za stradajočo inteligenco. Sredstva: akademije, govori, predstave.

Izgledi za srečno novo leto so povsod vse prej kot rožnati. Za letošnji božič bomo torej voščili svojim znancem in prijateljem mnogo vztrajnosti v potrpljenju, zakaj voščiti samo srečo in to leto za letom je že preveč vsakdanje. L. N.

Krvav obračun

Berlin, 27. dec. ž. »Vossische Zeitung« poroča iz Dresdena, da je nenadno izginil član napadalnega oddelka Hentsch. Dne 4. novembra je izginil brez sledu in od tedaj ga ni nihče več videl. Policija je izvršila vsestransko preiskavo in je pozneje našla tudi nekega soudeleženca pri ugrabitvi Hentscha. Ostali člani, ki so bili udeleženi pri tem zločinu, so pravočasno pobegnili preko češkoslovaške meje. Včeraj pa je popolnoma slučajno neki pasant našel Hentschevo truplo.

Davčne prijave

Belgrad, 27. decembra. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je naložil s posebno okrožnico davčnim upravam, da morajo takoj z običajnim javnim pozivom pozvali davčne obvezance, da predlože davčne prijave o davku na dohodnino, o davku na poslovni promet in davku na oženjene za leto 1933. Rok za prijave poteče 31. januarja 1933.

Naš parlament

Belgrad, 27. dec. AA. Odbor za proučevanje zakonskega predloga o izpremembah in dopolnitvah zakona o volitvah narodnih poslancev bo imel v ponedeljek 2. januarja ob 10 dopoldne sejo pod predsedništvom predsednika odbora dr. N. Periča.

Premeščeni so

Belgrad, 27. dec. l. Premeščeni so in obenem imenovani za davčne kontrolorje: Viljem **Vovk** iz Slovenjgradca v Brežice, Slavko **Devetak** iz Laškega v Gornji grad, Anton **Protič** iz Dolnje Lendave v Kranj, Franc **Ramor** iz Prevalj v Maribor, dalje sta premeščena Hinko **Janša,** gozdarski poverjenik v Boh. Bistrici, za gozdarskega poverjenika pri gozdarski upravi na Bledu, in dr. Ivo **Pirc,** zdravstveni svetnik higienskega zavoda v Ljubljani, za zdravstvenega svetnika higienskega zavoda v Skoplju v 6. skupini.

Novice iz Belgrada

Belgrad, 27. dec. l. Ob 10 dopoldne je bila v prostorih Glavne zadružne zveze seja upravnega odbora, katere so se udeležili delegati vseh zadružnih zvez. Seja se je popoldne ob 4 nadaljevala. Razpravljali so o vprašanjih, ki so v zvezi z zakonom o zaščiti kmeta.

Belgrad, 27. dec. l. Danes dopoldne ob 10 je bil v cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici svečan rekviem ob krsti Franca Pavliča. Truplo pokojnika so že snoči prenesli iz državne bolnišnice v cerkev, kjer so ga položili na katafalk. Sveto mašo zadušnico je opravil nadškofovski sekretar oče Čmelar, asistirala pa sta nadškofovska konzultorja očeta Vlašič in Juretič. Na koru je pel ad hoc sestavljeni pevski zbor Svete maše zadušnice so se udeležili vsi belgrajski župniki, kakor tudi večina ostale belgrajske duhovščine. Zelo število so bile zastopane častite sestre usmiljenke, tako slovenske, kakor tudi hrvatske in ostali belgrajski katoliki. Po sveti maši je imel katehet Ulaga govor, posvečen pokojnikovemu spominu. Po govoru je duhovni zbor odpel libero, nakar je bila krsta s truplom pokojnika prepeljana na belgrajsko železniško postajo, od koder je bila z vlakom ob 4 popoldne prepeljana v Ljubljano.

Belgrad, 27. dec. l. V sredo, 28. t. m. bo prispel v Belgrad novo imenovani tajnik tukajšnje apostolske nunciature don Paolo Berletti. To je njegovo prvo mesto v diplomatski službi.

Belgrad, 27. dec. AA. Državno sodišče za zaščito države v Belgradu je 26. t. m. razpravljalo o obtožbi proti Ivanki Iličevi, zaradi zločina po čl. 1, točki 2 in 5 zakona o javni varnosti in redu v državi. Sodišče je po končani razpravi izreklo obsodbo. Obtoženka je bila obsojena na 2 leti ječe zaradi krivde v zmislu čl. 1, točka in 5 navedenega zakona v zvezi s §§ 61 in 70 kazenskega zakona in § 77 kaz. postopka. V kazen je vštet preiskovalni zapor od 6. septembra 1932 dalje.

Belgrad, 27. dec. l. Z nocojšnim budimpeštanskim brzovlakom ob 21.30 se je odpeljala na Poljsko naša delegacija, ki se bo udeležila kongresa poljsko-jugoslovanske tiskovne antante v Krakovu.

Potres

Dunaj, 27. dec. Osrednji zavod za meteorologijo javlja: Seismografi so zaznamovali 25. t. m. po 3. uri 15 minut zjutraj katastrofalen potres v razdalji kakih 6300 km. Ognjišče potresa je najbrže na severnem Kitajskem. Podobna poročila pošiljajo tudi drugi evropski zavodi.

Same nesreče v Španiji

Cordova, 27. decembra. AA. Blizu Vacarja je skočil s tira tovorni vlak. Dva železniška uradnika sta nevarno ranjena. Boje se, da sta dve osebi našli smrt pod ruševinami.

Saragossa, 27. decembra. AA. Po čudnem naključju sta skočila s tira natanko na isti točki le z nekaj urami razlike ekspresna vlaka Barcelona—Madrid in Madrid—Barcelona. Žrtev ni. Preiskava je dognala, da nesreči nista posledici sabotaže.

Valencia, 27. decembra. AA. V neki tukajšnji papirnici je eksplodirala bomba in odtrgala noge neki mimoidoči ženski. Njeno stanje je brezupno. Skoraj ob isti uri je eksplodirala v drugem delu mesta druga bomba. Ta bomba ni napravila nobene škode.

Drobne vesti

Rim, 27. dec. ž. Današnji listi javljajo, da bo mesto umrlega francoskega veleposlanika Beaumarchaisa nastopil mesto novega francoskega veleposlanika v Rimu sedanji francoski veleposlanik v Varšavi Laroche.

London, 27. dec. AA. »Daily Mail« poroča iz Glasgowa, da je na ladji »Cameroniac«, ki je včeraj priplula iz New Yorka, izbruhnila epidemija influence. Med prevozom čez Atlantik je od 600 potnikov obolelo 400. Edini zdravnik, ki je bil na ladji, je moral napraviti vsak dan po 500 bolniških obiskov.

Berlin, 27. dec. AA. Iz statističnih podatkov se vidi, da je število knjig, kar jih je izšlo v prvih 10 mesecih letošnjega leta v Nemčiji, za dobrih 15% manjše, kakor v istem času lanskega leta.

Pariz, 27. dec. ž. V francoski diplomatski službi se bodo v najkrajšem času izvršile velike spremembe. Za vse balkanske države bo določen samo en trgovinski ataše, in sicer v Belgradu.

Doorn, 27. dec. tg. O vesteh, ki se širijo v inozemstvu o hudi bolezni bivšega nemškega cesarja, doznava vaš dopisnik, da se je bivši cesar samo nekoliko prehladil in da ima, kakor v prejšnjih letih, napade ishiasa. Bolezen pa ni prav nič nevarna. Zdravnik je odredil samo mir, ne pa tudi postelje. Božičnih praznikov se bivši cesar v rodbini ni udeležil.

Pariz, 27. decembra. AA. Število brezposelnih znaša zdaj po vsem svetu 30,000.000.

Zaposlenost v novembru

Število zavarovanih delavcev se je v novembru 1932 kretalo približno na nivoju leta 1923, t. j. ob izvršeni organizaciji OUZD-a.

Kretanje zavarovanih delavcev v minulem mesecu v posameznih industrijskih skupinah je razvidno iz sledečih rubrik:

	Povpreč. štev. zav. del. v nov. 1932	Prirast ozir. padec v %
1. Gradnja železnic, cest itd.	2.329	+ 8.93
2. Higijena	1.703	+ 4.17
3. Predelava kože	3.514	+ 3.81
4. Gradnja prevoz. sredstev	270	+ 2.96
5. Oblačilna industrija	4.569	+ 2.85
6. Občinski obrati	1.094	+ 2.83
7. Denarni zavodi itd.	491	+ 2.65
8. Kemična industrija	1.610	+ 2.36
9. Industrija papirja	1.743	+ 1.66
10. Industrija tobaka	855	+ 1.52
11. Tekstilna industrija	9.416	+ 1.36
12. Industrija hrane in pijače	3.549	+ 1.30
13. Gozdno planinska industr.	5.987	+ 1.15
14. Hišna služinčad	8.127	+ 0.98
15. Gledališča, svobod. poklici	1.191	+ 0.59
16. Javni promet	620	+ 0.48
17. Kovinska industrija	6.367	+ 0.33
18. Trgovina	4.187	— 0.21
19. Poljedelstvo	547	— 0.55
20. Gostilne, kavarne, prenoč.	2.877	— 0.90
21. Centrale za proizvodnjo sile in preskrbo z vodo	624	— 0.96
22. Zasebna prometna podjetja	894	— 1.01
23. Industr. kože in gume	1.497	— 1.14
24. Predelava lesa in razbarstvo	4.099	— 1.61
25. Grafična industrija	1.103	— 1.90
26. Gradnje nad zemljo	4.889	— 2.01
27. Industr. kamenja in zemlje	3.231	—13.06
28. Rudarstvo	5	—80.—
Skupaj	77.388	— 0.70

Stanje Narodne banke

Pravkar objavljeni izkaz o stanju Narodne banke za 22. december kaže tele važnejše izpremembe:

Zlati zaklad banke je padel za 2.0 na 1757.9 milj., nasprotno pa so se povečale valute za 0.6 na 3.9 milj., devize pa za 1.2 na 198.75 milj. Din. Skupno znaša podlaga 1960.6 milj., torej 0.2 milj. Din več. Devize izven podlage so tudi narasle za 0.2 na 1.3 milj. Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 4.7 na 176.4 milj.

Med posojili je bil eskont zmanjšan za 15.16 na 2491.3 milj., lombard pa za 0.64 na 347.5 milj.

Prejšnji predujmi državi so se povečali za 0.25 na 1812.7 milj., dočim so začasni predujmi državi ostali neizpremenjeni v znesku 600 milj., država pa mora ta znesek po zakonu vrniti do konca leta. Pričakovati nam je torej, da bo te dni država plačala ves svoj dolg baš pred ultimo.

Med pasivi se je obtok bankovcev zmanjšal za 71.7 milj. Din in je torej najmanjši v celem letu 1932. Tudi obveznosti po vidu so narasle za 78.2 na 945.9 milj., med njimi so državne terjatve narasle za 13.2 na 22.4 milj. Din, žiroračuni za 41.6 na 570.6 milj. in razni računi za 23.4 na 352.9 milj. Din.

Obveznosti z rokom so se zmanjšale za 26.1 na 1409.25 milj. Vsota obtoka in obveznosti po vidu se je povečala za 6.6 milj. na 5504.1 milj. Skupno kritje je neznatno popustilo: od 35.66 na 35.62%, samo zlato kritje pa od 32.01 na 31.93%.

Obiščite razstavo RADIOAPARATOV RADIO LJUBLJANA Miklošičeva cesta 7 in 5
Telef 3190

Smrt kosi

† Vojni kurat Fr. Pavlič

Pretekli teden nam je vojni kurat v Zaječaru g. Franc Pavlič še sam pisal iz Belgrada, da bo v petek operiran in da se priporoča v memento. Vendar, kdo bi si mislil, da bomo že danes morali zapisati, da ga ni več med živimi. Na Štefanji dan zjutraj je umrl v belgrajski splošni bolnišnici. Njegovo truplo so položili na oder v stolni cerkvi v Krunski ulici, nakar ga bodo prepeljali v Kamnik.

To je prvi katoliški duhovnik, ki je umrl v Belgradu. Pokojni g. Franc Pavlič je najprej služboval v raznih krajih ljubljanske škofije, pred približno 7 leti pa je odšel v Srbijo. Najprej je bil vojni kurat v Štipu, kjer se je zelo zavzel za to, da bi tamkajšnji katoliki dobili svojo cerkev. Ni se mu pa posrečilo, ker ni mogel doseči, da bi bili načrti za cerkev odobreni od oblasti. Iz Štipa je bil prestavljen v Zaječar, kjer se je z isto vnemo zavzel za katoliško vojaštvo in tudi prebivalstvo, katerega župnik je bil hkrati. — Tudi tukaj se je takoj pobrigal za to, da bi se postavila v Zaječaru katoliška cerkvica. Neumorno je zbiral prispevke. Dasi od dne do dne bolj bolan, je z nezmanjšano vztrajnostjo nadaljeval težko pastirsko delo katoliških duhovnikov v diaspori.

Nekaj dni pred božičnimi prazniki je prišel v Belgrad, da se podvrže operaciji na slepiču. Operacija je bila zelo težka. Toda pri polni zavesti z Marijinim imenom na ustnah je z mučeniško potrpežljivostjo prenašal vse trpljenje. Na sveti dan ga je g. katehet Plantarič dal v sv. olje. Do zadnjega je bil pri polni zavesti. Ko ni mogel več govoriti, je še slovenske sestre usmiljenke, ki so mu stregle ves čas z največjo ljubeznijo in požrtvovalno, pozdravljal s smehom na ustnicah.

Naj počiva v Gospodu, ki je za razširjenje njegovega kraljestva na jugu toliko deloval!

† Napotnik Franc

Konjice. 25. decembra.

Na sveti večer ob 22 je umrl na Tepanjskem vrhu pri Konjicah g. **Franc Napotnik**, brat rajnega lavantinskega škofa dr. Mihaela Napotnika. Z rajnim Lipakom — tako se pravi po domače — je legel v grob mož, s katerim je združen velik del politične in kulturne zgodovine ne samo konjiške nadžupnije in konjiškega okraja, temveč sploh Spodnje Štajerske.

Delokrog rajnega Lipaka je bil zelo obsežen in raznovrsten. Bil je svojih 50 let — torej pol stoletja — cerkveni ključar Sv. Jurija v Konjicah. To častno službo je prevzel zelo zgodaj in vestno opravljal do svoje smrti. Dolga leta je bil tudi ubožni oče in kot tak pomagal upravljati premoženje cerkvenega ubožnega zavoda. Njegovo delo je med drugim tudi sedanja dvorazredna šola v Tepanju.

Posebno živahno pa je bilo njegovo udejstvovanje v vsem javnem političnem in kulturnem življenju. Tu je znal kot prava kmetska grča neizprosno in vztrajno braniti svoja krščanska načela in svojo narodnost. Na pobudo škofa Slomška se je pred kakimi 80 leti v Konjicah ustanovilo takozvano »Katoliško politično društvo«, ki je imelo namen braniti in čuvati dvoje: katoliško vero in slovenstvo. V tem društvu se je rajni že od njegovih početkov zelo marljivo udejstvoval. V njem se je izšolal za svoje poznejše nastope, ko je nastopal često kot silno temperamenten govornik na raznih političnih shodih proti takratnemu nemškutarstvu in štajercijanstvu. Na shode je zahajal tudi daleč ven iz konjiškega okraja v Celje, Mozirje in druge kraje ter kot preprost kmetski govornik zbiral okrog sebe narodno zavedni kmetski življ. Ni se ustrašil nastopiti tudi na shodih svojih političnih nasprotnikov, katere je pogosto s svojo zdravo in preprosto kmečko filozofijo in s svojim temperamentnim nastopom ugnal v kozji rog. Zato je daleč na okoli užival velik ugled. Bil je vedno neustrašen zagovornik kmetskih in narodnih pravic. V svojih nazorih je bil do skrajnosti nepopustljiv in v načelnih stvareh ni poznal nobenega kompromisa. Ako pa je uvidel, da tu in tam njegov odpor ni na mestu, je popustil, če se je prepričal, da imajo drugi bolj prav. Tako se bo morda komu zdelo čudno, če mimogrede omenimo, da je rajni v začetku nasprotoval zidanju sedanjega Katoliškega društvenega doma, za katerega je dal inicijativo sedanji g. arhidiakon Franc Tovornik. Ko pa je pozneje videl in se prepričal, kako velikanskega pomena bo v bodočnosti ta stavba za Konjice in širšo okolico, je z drugimi vred zagrabil za delo z vsemi silami in dal na razpolago takorekoč svoj gozd, v katerem je padlo marsikatero drevo za zgradbo te prekrasne stavbe, ki je in bo ostala ponos konjiške nadžupnije. Kako je bil pozneje na to stavbo ponosen, pričajo njegove lastne besede: »Ako bi naša fara ne imela Katoliškega društvenega doma, bi bila naša mladina danes izgubljena.«

Posebno srečnega se je čutil med mladino in izredno ga je veselilo petje slovenskih narodnih pesmi. V svojih mladih letih je sam rad prepeval. Izredno pomenljive so njegove besede, odkod je črpal svojo izobrazbo. Ob raznih prilikah je z zanosom povdarjal: »Moja šola je bil »Slovenski Gospodar« in Mohorjeva družba.« Razen tega so nanj zelo vplivali dijaški sestanki, ki so se vršili pri Lipakovih, ko je študiral rajni škof Mihael.

Bil je tudi izboren gospodar in je l. 1913 pozidal novo hišo in veliko gospodarsko poslopje, ki mogočno kraljuje na Tepanjskem vrhu. Njegov zakon je Bog blagoslovil s štirimi otroki. Najstarejši sin Jožef je profesor na realni gimnaziji v Celju. Matija je sedaj gospodar na Lipakovini, hči Ana je še na domu, najmlajši sin Franc pa je oženjen posestnik na Blatu. Rajni je bil tudi stric pokojnega dr. Jerovška, ravnatelja Cirilove tiskarne.

Vzrok njegove smrti je bila kap, ki ga je dvakrat v kratkem presledku zadela, kar je bilo zanj pri njegovi visoki starosti 77 let usodno. Naj mu bo dobri Bog plačnik za njegovo veliko delo.

Pogreb bo v torek ob 9 dopoldne.

† Zlatomašnik Franc Nachtigall

Senovo, 26. decembra.

Zvestega delavca v vinogradu Gospodovem je Vsemogočni povabil po večno plačilo. Po dolgi in hudi bolezni je danes umrl upokojeni župnik in zlatomašnik g. Franc Nachtigall, ki je bil že sedaj devet let na Senovem pri svojih sorodnikih. Star je bil že 80 let. Pokojni je bil rojen v Žužemberku 19. januarja 1853, šolal se je v Mariboru, tam je bil tudi posvečen v mašnika 20. julija leta 1879. od škofa g. Stepišnika. Nato je kaplanoval v Podsredi na Štajerskem in tudi v drugih krajih, ter je svojo dušnopastirsko službo vršil v Sloveniji 7 let. Za tem je bil premeščen v tržaško škofijo, kjer je kot župnik imel župnijo Šterna v Istri. Tam je bil do leta 1903., ter je bil nato zaradi bolezni upokojen. Zdravje si je iskal v svojem domačem kraju v Žužemberku. Po trimesečnem zdravljenju mu je g. knezoškof ljubljanski dr. Jeglič dal v oskrbo ekspozituro Kurešček pod Ljubljano, kjer je zopet pastiroval polnih 15 let. Šele nato je stopil v svoj zasluženi pokoj, v katerem je pa še vedno z največjo ljubeznijo vršil svoje visoko poslanstvo, skrb za neumrjoče duše. Povsod, kjer je bil, si je namah osvojil srca vseh. Kako tudi ne? Saj ga je bila sama dobrota. Pomagati bednim in revnim, to je bilo njegovo največje veselje, njegov življenjski princip.

Prva leta svojega bivanja tukaj je hodil mašev at v župnijsko cerkev v Rajhenburg. Pozneje mu je pa, zaradi starosti, bilo dovoljeno, da je maševal v cerkvi sv. Janeza na Senovem. To je bilo za Senovo velikega pomena, ker premnogi so tako izvršili svojo nedeljsko dolžnost, ki je sicer mogoče ne bi bili, posebno v slučaju slabega vremena. Da je to res, dokazuje dejstvo, da je bila cerkvica sv. Janeza vsako nedeljo polna, pa tudi ob delavnikih so se ljudje radi udeleževali sv .maše. Minilo je pa ravno poldrugo leto, odkar je g. zlatomašnika bolezen odtrgala od altarja.

Sedaj gospoda zlatomašnika ni več med živimi. Odšel je k njemu, kateremu je služil z ljubeznijo in zvestobo. Od svojih sorodnikov zapušča enega brata in dve sestri, ki so v Ljubljani, ter svojo nečakinjo, gospo Kosijevo na Senovem, pri kateri je preživel poslednja leta svojega življenja. Requiescat in pace!

† Alojzij Karba

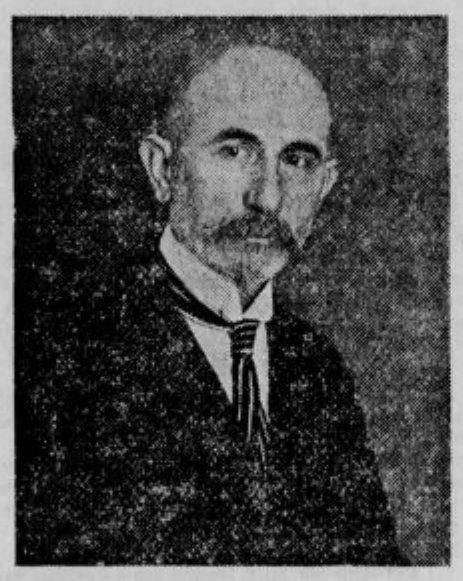

Že v včerajšnjem »Pon. Slovencu« smo poročali o smrti blagopokojnega poštnega kontrolorja Alojzija Karbe. V Mariboru je bil markantna osebnost in je v najtežjih časih naše preteklosti izpovedoval svoje slovenstvo in narodnostno zavest, neustrašeno in zgledno. Slava vzornemu slovenskemu uradniku, skrbnemu očetu in dobričini!

Smrt vrlega moža

Kočevje, 25. decembra.

Davi je umrl g. Andrej Levstik, upokojeni dacar. Pokojni je bil vseskozi zgled pravega katoliškega moža in očeta. Dasi je doživljal nesrečo za nesrečo, je trpel boguvdano kakor svetopisemski Job in vedno upal, da mu bo Bog naklonil še lepše dni. Teh sicer ni dočakal na tem svetu, bo pa plačilo na onem toliko bogatejše. Kot dacar je služboval mnogo let v Kočevju, Stari cerkvi in Dobrepoljah. Bil je v vsem svojem službenem delovanju vesten in pošten. Bil je nad dvajset let naročnik »Slovenca« in še dalj časa ud Mohorjeve družbe. Umrl je v starosti 75 let in zapušča dve siroti. Blag mu spomin!

Pomožna akcija v Ptuju

Ptuj, 26. decembra.

Pri mestni občini se je ustanovil poseben odbor z nalogo organizirati obsežno podporno akcijo za brezposelne, katerih število v Ptuju in neposredni okolici neprestano narašča. V odboru so zastopani delodajalci kakor delojemalci. Poskrbljeno bo, da se bodo nabrani zneski porabili v določen namen. Odbor poziva delodajalce, da prispevajo za vsakega nastavljenega delavca tedensko 1 dinar, delavcem pa da odtegnejo od tedenskega zaslužka 50 par. Ti prispevki se bodo stekali v skupno blagajno pomožne akcije, ki jo vodi mestna uprava. Da se izvrši čim večje osredotočenje celega podpornega dela v mestu, vabi odbor vsa kulturna in socijalna društva, da tekom zime opuste svoje nabiralne akcije. Nekateri meščani so dobili poziv od centralnega odbora pomožne akcije v Ljubljani za podporo. Odbor prosi navedene, da v prvi vrsti naklonijo podporo domačim brezposelnim. Ustanovila se bo posebna kuhinja, ki bo zbirala tudi darove v naturalijah.

Z najmodernejšimi aparati opremljen zobni atelje

dentista Ban Borisa

se nahaja odslej — Zg. Šiška, Celovška cesta 75/I. Tramvajska postaja: mitnica — v hiši gostilne »Pri Kmetu«. — Telefon 23-75. — Postaja: mitnica. Ordinira od 9 do 1 in od 3 pop. do pol 7 zv.

Na želio tudi izven navedenega časa.

Lonce po kuhanju . . .

čisti hitro čistilka Vim!

Kako težko je bilo doslej po kuhanju očistiti kuhinjsko posodo! Z VIM-om je to igrača. VIM čisti hitro, ker vsebuje milo. Nesnago ne praska, marveč jo razkroji. To more samo VIM!

VIM

V-3-8-32

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

Novi bankovci po 1000 dinarjev

Kakor poročajo belgrajski listi, bo Narodna banka dala v obtok bankovce po 1000 Din stalne II. izdaje, ki imajo datum 1. decembra 1931. Zamenjava se bo začela 1. januarja 1933. Ta odlok temelji na odlokih finančnega ministra z dne 17. marca 1932 in 23. decembra 1932 ter na sklepu upravnega odbora Narodne banke.

Popis je naslednji: veličina 195 krat 121, veličina samega črteža pa 181 krat 112. Bankovec je tiskan na belem papirju z modrikastim tonom. V sredi bankovca, na zgornji strani v celem krožnem polju filigran kralja. Na licu novčanice na levi strani je lik kraljice. V sredi bankovca nad krogom za filigran se nahaja državna krona v barvi. Nad krono v okvirju je naslov v cirilici: Narodna banka kraljevine Jugoslavije, pod tem naslovom pa: plača donosecu 1000 Din, Belgrad 1. decembra 1931. Izpred datuma so podpisi: levo član uprave Čingrija, desno guverner I. Bajloni. Na desni strani se nahaja močan orel v poletu, obrnjen proti sredini bankovca.

Na naličju bankovca z leve in desne strani so simbolične ženske figure. V sredini bankovca je dvoglavi beli orel. Nad filigranskim krogom v same mokvirju bankovca je natiskano v latinici: Narodna banka kraljevine Jugoslavija, pod krogom preko dvoglavega belega orla: plača donosecu 1000 D.

Sedanji bankovec Narodne banke za 1000 Din stalne I. izdaje ostane v obtoku do nadaljnega.

K tem podatkom nam je omeniti naslednje: že lansko leto je Narodna banka izvršila zamenjavo tisočakov, ker so se pojavili falzifikati, katerih pa je bilo po samem bančnem poročilu za 1932 malo. Tedaj je tudi nekoliko ponehala tezavracija. Obtok bankovcev je koncem leta 1931 znašal v naši državi 5172.3 milj., od česar so tvorili bankovci za 1000 Din 2877.1 milj. Din, tako so ti bankovci torej tvorili 55.6% vsega obtoka, torej nad polovico.

Kočevski delavci za svoje pravice

Kočevje, 26. decembra.

V našem mestu imamo poleg premogovnika še več drugih industrijskih podjetij, ki so in še zaposlujejo naše delavstvo. Imamo dve tekstilni tovarni, ki zaposlujeta okrog 600 delavcev, in tri velike parne žage, izmed katerih sta samo dve še v obratu, dočim je tretjo Premoženjska mestna uprava kot njena lastnica ustavila že pred dvema mesecema. Delavci morajo delati nad svoje moči, zato pa so neprimerno in slabo plačani. Ko pa je nova tekstilana, katere lastnik je znani češki industrijalec g. Horak, odpustila pred nedavnim časom nekaj delavcev, se je naenkrat izkazalo, da delavci niso dobili plačanih niti svojih nadur, oziroma nadurnih poviškov 50% nad normalno plačano delovno uro. Stvar je prišla pred sodišče in šla skozi vse tri instance in pri vseh treh je podjetnik Horak pravdo izgubil. Sodišče se je namreč postavilo na stališče, da je 50% poviršek v smislu §§ 6 in 10 zakona o zaščiti delavstva obligatoren. Delavec se temu povišku niti s svojo izjavo ne more odreči, ker je tu zakonsko določilo.

Ta odločitev sodišča je opogumila tudi reducirane delavce s parne žage, katere lastnica je, kakor smo že omenili Premoženjska uprava mesta Kočevja, da so po zgledu svojih tovarišev iz tekstilane terjali od Premoženjske uprave ta nadurni poviršek. Nekateri delavci terjajo za tri, celo štiri leta nazaj za vsote, ki dosegajo prav lepe tisočake. Delavci bi morali dobiti za svoje redno delo še nekaj denarja, katerega pa jim Premoženjska uprava niti zdaj za božič ni izplačala, češ, da ne more. Tako je ostal neki delavec, ki bi moral dobiti od Premoženjske uprave okrog 5000 Din, sedaj na zimo in božič brez vsakih sredstev, med tem ko mora rediti šest svojih otrok in bolno ženo.

Kakor smo zvedeli, tudi nekateri drugi podjetniki niso plačevali nadurnih poviškov. Počasi bo prišla vsa ta zadeva na dan, dasi nekateri trdijo, da so delavci organizirani in naščuvani. Nekateri pozabljajo, da mora vsakdo spoštovati zakon, ki ne pozna v nobenem svojem členu **državljanov prve in druge vrste!**

Mater in otroka rešil iz Mure

Maribor, 27. decembra.

Pri Radgoni se je pripetil te dni pretresljiv in žalosten dogodek.

Graničar Milan Stojilković, ki je stal ob reki na straži, je opazil, kako beži proti nabrežju Mure žena z otrokom v naročju v očividni nameri, da se vrže v vodo. Spustil se je za njo v tek, prihitel pa je prepozno, ker je nesrečna žena že skočila z otrokom vred zviška z nabrežja v reko. Pogumno se je zagnal stražnik za njo in posrečilo se mu je iztrgati smrti ženo in otroka. Spravil je oba na suho, kjer so se ljudje zavzeli za nesrečno mater, ki je hotela poiskati sebi in detetu prezgodnji grob v valovih Mure. Nesrečnica je 28 letna delavka Terezija H., ki je že poročena ter ima doma šele 4 mesece stare dvojčke.

Otrok, s katerim je skočila v vodo, pa je njen 5 letni nezakonski sin Alojz. Navedla je, da jo je gnalo v smrt nesrečno življenje in beda.

Smrtna nesreča na litijski postaji

Litija, 26. decembra.

Komaj 20 letni hlapec **Dobrina Karol**, doma iz Dramelj pri Bizeljskem, je že tri leta služil pri gostilničarju Avgustu Praprotniku p. d. Mlakarju na Gornjem Logu pri Litiji. Za praznike se je odpravil na svoj dom, da bi obhajal božič pri svojih domačih. Seboj je vzel tudi pet litersko pletenko, da bi nazaj prinesel vino za poizkušnjo. Mesto domov, pa je prišel iz še nepojasnjenega razloga pod vlak, ki ga je usmrtil.

Kako se je nesreča na sveti večer pripetila, se da samo na ta način tolmačiti, da se je Dobrina moral na poti na litijsko postajo zakasniti ter videl stati na postaji osebni vlak štev. 625, ki odhaja iz Litije proti Zidanemu mostu malo po 7 zvečer. Pritekel je zadnji hip ter skočil na nasprotni strani postajnega poslopja v enega zadnjih voz osebnega vlaka, ki pa se je moral že premikati. S polnim nahrbtnikom ali pa s pletenko, ki jo je držal v roki se je najbrž kam zadel, tako da je padel iz že vozečega vlaka, ki mu pa je povozil samo roko v zapestju. Pri padcu pa si je prebil lobanjo, kar je bilo smrtonosno. Nesreča se je dogodila ob 7 uri 9 minut zvečer, ker je bila tema in na nasprotni strani postaje, te nesreče takrat nihče niti opazil ni. Šele vlakovodja osebnega vlaka št. 626, ki vozi iz Litije ob 9 zvečer proti Ljubljani, je v temi opazil ob tiru ležati neko truplo. S Kresnic so potem telefonično javili dežurnemu uradniku v Litiji, da leži nasproti predilnice na tiru človeško truplo. Takoj nato so našli mrtvega Dobrino ležati na tiru. Razen povožene roke in male krvavitve iz ušes in ust ni bilo na njem opaziti nikake druge rane.

Na lice mesta je takoj dospel železniški zdravnik dr. Premrov, ki je odredil, da so truplo odpravili v mrtvašnico litijskega pokopališča, odkoder bo v torek pokop nesrečnega mladeniča. — Mir njegovi duši!

Zopet požari

na Spodnji in Gornji Polskavi.

Gornja Polskava, 23. decembra 1932.

V teku enega tedna so bili trije požari na Sp. Polskavi. Danes ob pol 7 pa je pogorelo vse poslopje g. Martina Korena v Kočnah. Med svitnicami je začelo biti plat zvona in vse je zbežalo iz cerkve. Varnosti ni nobene več, ker se potika od časa, kar so dobili tudi kaznjenci božične počitnice, vse polno sumljivih oseb po hišah in nastopajo predrzno povsod in žugajo z ognjem.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: »Celjski grofje«. Red C.
Opera: »Turandot«. Red. Sreda.
Prosvetno društvo Trnovo. V društveni dvorani Karunova ulica 14: V. prosvetni večer. Predava g. župnik in pisatelj F. S. Finžgar: »Pot skozi staro slovansko državo v Budimpešto«. — Ob 8 zvečer.
Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 25 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41.
Kino Kodeljevo: Ob 4 in 8 Ben Hur.

*

⊙ »Ljubljana« bo priredila »Silvestrov večer« v vseh dvoranah hotela Union. Vsi, ki se hočete razvedriti in se posloviti od starega leta, pridite v Union, kjer bodo na sporedu poleg petja, šaljivi nastopi, godba in polnočna alegorija.

⊙ **Društvo sv. Marte v Streliški ul.,** kjer je zavetišče za brezposelne kuharice in služkinje, se toplo zahvaljuje neznanemu dobrotniku — ali dobrotnici? — ki je poslal za božične praznike brezposelnim dve dobri, okusni potici. Bog mu obilno povrni! Napravil je dekletom veliko veselja. Zakaj med njimi je mnogo bede, ki je navadno prikrita. V zavodu je do 30 deklet, ki čakajo na službo, nekatere že do pol leta. Kar so od svoje, često zares borne plače prihranile, so povečini že porabile za hrano in stanovanje, tako da so podpore dobrih src zares potrebne. — Gospe in gospodje, prosimo Vas, pridite iskat v Streliško ulico št. 2 kuharice in služkinje, ker bi si dekleta kruh rade same prislužile!

⊙ **Kdo trosi laži o nevrednih podpirancih.** Zadnje dni se razširjajo po Ljubljani govorice, kako se ta in oni hvali, kako je opeharil z lažmi in zvijačo socialno politični urad ter izvabil prav izdatne podpore kar po 200 do 300 Din itd. Par imen takih žalostnih bahačev je že znanih. Natančna kontrola nakazanih podpor pa je dokazala, da dotičniki sploh niso ničesar prejeli, ker so predobro znani postopači in izrabljevalci podpor. Iz maščevanja se pa sedaj bahajo okoli, koliko podpore so si z zvijačo, bolje rečeno goljufijo prisleparili. — Občinstvo se naproša, da vse take nesramne bahače — ker vsak pošten in v resnici potreben se ne bo javno bahal s sprejeto podporo — naznani socialno političnemu uradu, če jim je njihovo ime znano, če ne, naj pa vsaj po možnosti opozore prvega stražnika, naj jih legitimira. Taki ljudje ne zaslužijo nobenega obzira, ker škodujejo celi »Pomožni akciji« in uradu, največ pa v resnici potrebnim, ker zbujajo s svojimi lažnjivimi baharijami nezaupanje pri občinstvu, češ da se prispevki »Pomožne akcije« uporabljajo za take brezvestneže. Ponovno bodi povedano, da nakazuje mestni socialni urad vse podpore v pretežni večini v hrani, živilih, obleki itd. Če se pa nakaže denar, se nakaže le prav zanesljivim osebam za stanovanje, za razna popravila obleke in obutve ter podobne potrebščine, a še v teh primerih, če je le možno njihovim hišnim gospodarjem, krojačem, čevljarjem itd. Izrecno pa prosimo občinstvo, da vse zlorabe javnih podpor javi pismeno ali ustno socijalno političnemu uradu v Mestnem domu II. nadstr. Opozorila pa naj bodo točna in brez vseh postranskih nagibov in namenov. Pisnena naj bodo podpisana. Vsak, kdor v dobrem prepričanju naznani dognano zlorabo, naj svoje obvestilo podpiše, ker anonimnost je nezaupanje v resničnost navedb. Začnimo vsi energično brez bojazni pošteno borbo proti izrabljevalcem podpor!

⊙ **Prost. gasilno in reševalno društvo Ljubljana — severni del** je v petek večer v prostorih gostilne Kovačič, pri Stadionu, priredilo božičnico za revne družine v bežigrajskem okraju. Božičnice se je udeležil tudi g. župan dr. Puc in zastopnik mestnega soc. urada g. Miklavčič. Poleg božičnega drevesca je bilo nagromadeno živil, perila, obutve in nogavic. Obdarjeno je bilo blizu 70 oseb, otrok in odraslih. Društvo ni štedilo ne s trudom, ne s časom ne z denarjem, da dostojno pridruži tudi to panogo svojemu človekoljubnemu namenu, in to kljub nasprotovanju starešinstva JGZ. Vztrajnost in složno delo odbora zmaguje vse ovire in tudi ta božičnica dokazuje, da je društvo na pravem potu.

⊙ **Smučarska gimnastika.** TK Skala, Smučarski odsek, obvešča vse obiskovalce tečaja, da se vrši zadnji trening v sredo 28. decembra v telovadnici osnovne šole na Ledini, Komenskega ulica. Za članice od 19.30 do 20.30, za člane pa od 20.30 do 21.30. — Odbor.

⊙ **Oběni zbor zadruge »Dom učiteljic« v Ljubljani** bo v četrtek 29. decembra ob 9 v sobi odsekov (čitalnica), Frančiškanska ulica, prostori JUU. Vabljene so učiteljice vseh kategorij, članice in tudi nečlanice.

⊙ **Klub esperantistov v Ljubljani** ima svoj redni sestanek v četrtek dne 29. t. m. ob 20 v dvorani hotela »Metropol«. Vršilo se bo zanimivo skioptično predavanje o »Dolini Reke«. Gostje in javnost dobrodošli, esperantisti udeležite se!

Danes, na tepežni dan
glej, da kdo te ne nabije!
Da ne boš oklofutan,
Slamič naj te dobro skrije!

⊙ **Na cesti padel.** Čuvaja v mestni klavnici, 69-letnega Franca Stanjka, stanujočega na Poljanski cesti 69, je včeraj dopoldne prepeljal v bolnišnico reševalni avto. Stanjko je v ponedeljek zvečer na cesti padel in si zlomil nogo. — Na Ježici se je v bližini Aleševe gostilne zaletel v temi v drevo 65-letni posestnik Anton Plevelj z Rodice pri Domžalah in se močno ranil na želodcu. Tudi njega je prepeljal v bolnišnico reševalni avto.

⊙ **Dva mala požara.** Včeraj ob pol 5 zjutraj je telefoniral stražnik z Gosposvetske ceste poklicnim gasilcem, da gori na balkonu hiše št. 7 v Kersnikovi ulici. Balkon spada k stanovanju pol. svetnika dr. Mlekuža, hiša pa je last gosp. Remca. Gasilci so takoj odhiteli tja in ogenj kmalu pogasili. Ogenj je povzročil pepel, ki je bil v zaboju na balkonu. — Na Sveti dan zjutraj pa so gasilci odhiteli v bolnišnico, kjer je pričelo goreti v blevu. Cev od peči je namreč zanetila leseni svod. Gasilci so morali izbiti tram in nekaj desk, da so ogenj omejili. Škoda je v obeh primerih malenkostna.

⊙ **Črtve napadov.** O nekaterih nesrečah in poškodbah med prazniki je poročal že »Ponedeljski Slovenec«. V noči od ponedelika na torek pa je bolnišnica sprejela še tri nadaljne žrtve napadov. Pri ribniku na Vodnikovi cesti v Zgornji Šiški so našli ob 1 zjutraj nezavestnega in vsega krvavečega ter potolčenega 32 letnega brezposelnega rudarja Antona Lokana. Lokana so tam napadli neki fantje ter ga temeljito pretepli in ranili. Povzročili so mu težko telesno poškodbo na glavi ter poškodbe po vsem telesu. — V Novih Jaršah na Šmartinski cesti so v ponedeljek zvečer napadli drugi napadalci 33 letnega mizarja Andreja Novaka in ga pobili s kolom na tla. Eden napadalcev se je spravil nadenj celo z nožem in ga ranil v sence in mu razrezal nos. — Iz Podmolnika pri Dobrunjah pa so pripeljali v vojaško bolnišnico 25 letnega posestnikovega sina Franca Marolta, ki je bil od vojakov doma na dopustu. Marolt je bil pri pretepu v gostilni nevarno ranjen. Dobil je rane pod lopatico v levo roko in ubodljaj pod srce. Vse tri ranjence je prepeljal v bolnišnico ljubljanski reševalni avto. Maroltovo stanje se je nekoliko izboljšalo, pač pa je še vedno v nevarnosti. Lokan. Tako so pretepači in nasilneži oskrunili tudi zadnje praznike.

⊙ **Pumparce, obleke, trencheoat najceneje:** A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Naznanilo. Slavnemu občinstvu sporočamo, da je konzorcij izvoščkov s konjsko vprego znatno znižal pogrebne vožnje. Za vožnjo v mestnem pomeriju se računa 50 Din. — Naročila sprejemata: Alojzij Plantarič, Ljubljana VII, Aliaževa cesta 8 in Milan Pukelstein, Ljubljana, Žabjek št. 11.

Iz Šiške

Za vselej je odšel od nas Fran Milčinski, pisatelj s smehom v srcu in z otroško dušo. Deška Marijina kongregacija v Šiški je vprizorila na praznik sv. Štefana v samostanski dvorani njegovo čarobno igro v štirih dejanjih: »Mogočni prstan«. — Bili smo navdušeni. Otroci so gledali moč zlatega prstana, ki ga je dala Stanku kačja kraljica, odrasli smo čutili žgočo satiro, ki je spretno prikrita med pravljičnimi vrsticami. Zaslutili smo večno veljavnost »Mogočnega prstana« in veličino umrlega Milčinskega. Gospod režiser, p. Bogdan, je pokazal velik smisel, in hvala za sijajen uspeh igre gre najprej njemu, potem pa igralcem, ki so z malimi izjemami rešili vsak svojo vlogo zadovoljivo. Uspeh igre je bil odvisen od otrok članov deške Marijine kongregacije. Tega se je očividno gospod režiser zavedal in je usmeril sile v to stran. Žal je pri tem nekoliko zapostavil večje in za čas aktualnejše vloge, tako, da so prišli najprej na račun otroci, potem šele odrasli, oziroma tisto, radi česar je bila igra spisana.

H koncu bi pripomnil še to, da sem opazil važnost, ki je čez vse, namreč, da si Kat. prosv. društvo v Šiški vzgaja dragocen naraščaj in s tem garancijo za bodočnost. V tem je lahko zgled marsikateremu društvu.

Res je, da nimamo na kupe mladinskih iger, toda segajmo po tistih, kar jih je ter skrbimo za prihodnje dni.

B. F.

Maribor

☐ **Paramentno društvo za lavantinsko škofijo** je v letu 1932 dalo izdelati nad 70 komadov razne cerkvene obleke. Pri tem so sodelovale blage gospe in gospodične, ki so — včasih po napornem gospodinjstvu ali drugem poklicu — žrtvovale proste, tudi ponočne ure brezplačnemu delu v prid Družbi večnega češčenja. Umetniško izvršitev in strokovnjaško sestavo paramentov so oskrbele čč. šolske sestre pod vodstvom S. Eme Mikec. Omenjeni cerkveni predmeti so v dnevih 27., 28. in 29. decembra letos na ogled v II. nadstropju novega poslopja šolskih sester. Potem se bodo razdelili med 12 župnij, ki so zanje prosile.

☐ **Smrt uglednе žene.** Na Štefanovo je umrla v Gregorčičevi 20 gospa Angela Novak, soproga znanega mariborskega trgovca Albina Novaka z Glavnega trga. Blago pokojnico položе k večnemu počitku danes popoldne ob 3 in sicer se vrši pogreb iz mrtvašnice pobrežkega pokopališča. Svetila ji večna luč, hudo prizadetim svojcem naše iskreno sožalje.

☐ **Najstarejšega Slivničana je poklical Bog na božični dan k sebi.** Radi starostne oslabelosti je umrl Miha Kristan, 90 letni ugledni in priljubljeni faran slivniške župnije. Pokojnik je bil pravi vzor Slovenca in katoličana, ves čas svojega življenja zaveden pristaš krščanskega gibanja, skrben in podjeten gospodar. Pred nedavnim časom je objavil »Slovenec« njegovo sliko in kratek življenjepis ob priliki njegove 90 letnice. Nihče ni takrat mislil, da so mu usojeni še tako kratki dnevi. Blagemu starčku svetila večna luč, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje.

☐ **Mariborsko gledališče ostane do sobote, dne 31. t. m. zaprto.** Na Silvestrovo se priredi operetna revija »Pri belem konjičku«.

☐ **Silvestrov večer** priredi pevsko društvo Maribor v dvorani Zadružne gospodarske banke. Prijatelji zabave iskreno vabljeni.

☐ **Nevarna hladna kopel.** Neprijetno in življenskonevarno pustolovščino je doživel na božič skladiščnik Žunko, uslužben pri tvrdki Felber. V nedeljo se je podal v Kungoto na svoje posestvo. Ponoči je pri povratku po nesreči zdrknil po strmem pobočju Pesnice ter padel v reko, ki je na tistem mestu slučajno precej globoka. Srečno je izplaval iz tolmuna, se ujel za vrbovo vejo, toda iz hladne kopeli se ni mogel izkobacati, ker je bilo obrežje prestrmo. Celo uro je tako visel na vrbovi veji ter pretresljivo klical na pomoč, predno so zaslišali ljudje krik iz reke ter prihiteli pogledat. Vsega otrplega in napol mrtvega so izvlekli ponesrečenca ter ga spravili na suho. Z zunanjo in notranjo toploto so ga v bližnji hiši spravili k zavesti ter ga tako rešili nevarnosti za življenje.

☐ **Letos za 50% bolje!** Z božično trgovino so mariborski trgovci sicer preveč ne hvalijo, pravijo pa vsi, da je bila boljša od lanske. V nekaterih panogah trgovine celo za 50% boljša. Osobito so se ljudje zanimali za manufakturno blago, za čevlje in slične stvari; tudi prodajalci življenjskih potrebščin in kolonijalnega blaga so se kolikortoliko dobro odrezali, manj juvelirji, galanteristi in druge panoge. Solidno so bili letos nakupovalci usmerjeni v praktično stran. Dober zaključek božične trgovine je pripisovati predvsem gotovini, ki se nahaja v zasebnih rokah ter jo ljudje spričo obče denarne nesigurnosti nalagajo raje v blagu.

☐ **Letalski večer** priredi tukajšnja jadralno letalska skupina jutri v četrtek ob 20 v prostorih »Naših krilc« v Grajski ulici 1. Razgovor o gradnji novega letala. Predava inž. A. Kuhelj iz Ljubljane, znani slovenski letalski strokovnjak.

☐ **Jubilejni dar Posojilnice v Narodnem domu.** Posojilnica v Narodnem domu obhaja letos 50 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki je darovala mariborskemu sokolskemu naraščaju preko 100 000 Din, tako da je vsak naraščajnik dobil Din 100 kot vlogo v hranilni knjižici.

☐ **Nova zavarovalnica.** V zadružni register je bila vpisana te dni nova zavarovalnica, ki se je ustanovila v Mariboru pod nazivom »Zaščita«, reg. z. z o. z. Zavarovalnica bo izvrševala vse v zavarovalni delokrog spadajoče posle. Načelstvo zadruge obstoja iz 11 članov. Predsednik je zdravnik dr. Jurečko, podpredsednik pa podžupan Rudolf Golouh.

☐ **Poročila** sta se v frančiškanski cerkvi poštni uradnik Martin Štefanec in gospodična Zora Zmrzlikarjeva iz Vurberga. Za priči sta bila gg. Jožef Monda in Alfred Munda. Mlademu paru obilo sreče in blagoslova!

☐ **So le imeli tečaj.** Hudo zgago je napravila letošnja zima za praznike našim zimskošportnim klubom. Pri vseh smučarskih postojankah so imeli napovedane tečaje, ki se niso mogli vršiti, ker ni bilo snega. Le pri Sv. Lovrencu so bili tako srečni, da je prizaneslo sonce dvem kropom snega, ki pa sta zadostovali za vežbanje vnetih smučarskih četnikov, ki so celo iz Zagreba prihiteli preko praznikov na tečaj.

☐ **V prostovoljne smrt je šel Jakob Jeromel iz Kota pri Preval jah.** Našli so ga obešenega in že mrtvega. Vzrok nesrečnega dejanja je neznan.

☐ **Za prvenstvo zelene mise.** V dobi rekordov in prvenstev smo se v Mariboru spomnili tudi biljarda in že nekaj dni se vrše v kavarni »Jadran« ogorčene borbe za naslov biljardnega prvaka mariborskega mesta. Tekmovalci, ki jih je skupaj skoro petdeset, so razdeljeni v tri kategorije. Kavarnar g. Šerec je daroval za zmagovalce in one, ki bodo tik za prvimi, lepa in dragocena darila, ki tekmovalce še bolj vzpodbujajo, kakor čast prvaka. Turnir se je pričel na božič ter je sedaj središče pozornosti številnih mariborskih biljardistov in njihovih kibicev.

☐ **Tesno proti vagonarjem.** Vest o ureditvi stanovanjske kolonije brezdomcev v občinski gramozni jami na Teznu, je naletela med prebivalstvom občine Tezno na splošno ogorčenje. Tezenčani pravijo, da je pri njih samih že dovolj siromaščine, pa ni treba, da bi jim jo sedaj mariborska občina še pomnožila s svojimi brezdomci in brezposelnimi. Občinski očetje tezenske občine so se že sestali k posvetovanju ter so sklenili protestirati proti nameram mariborske mestne uprave. Gramozna jama da je sicer last mariborske mestne uprave, pri takih ukrepih pa, kakor je preselitev cele kolonije brezposelnih in revežev, da ima tudi tezenska občina še tehtno besedo povedati. — Radi stališča Tezenčanov je sedaj zadrega tu, kam z ljudmi, ki trepečejo v bedi in mrazu barake v Kraljeviča Marka ulici...

☐ **Na obletnico, ko je zaklal tovariša...** V Starošincih, v župniji Cirkovce, so točili na Štefanovo pri nekem posestniku šmarnico. Zbralo se je večje število fantov, med katerimi je nastal kmalu prepir, ko jim je zlezla šmarnica v glavo. Domači fantje so imeli še pamet, da so se umaknili, došlemi iz Šikol, Prepol in Sv. Marjete pa so vztrajali kljub napetemu ozračju do polnoči, ko je prekinil popivanje žalosten dogodek. V prerivanju je naenkrat 27 letni Jožef Pesek bolestno kriknil ter se ves krvav sesedel. Eden od pretepačev mu je zasadil oster nož v trebuh ter potegnil ostrino z vso silo navzgor, da mu je zadal strašno rano. Drobovje in pljuča so zinila skozi krvavo odprtino na svetlo, črева pa je rezilo na več krajih prerezalo. Nagloma so odhiteli ljudje do bližnjega telefona ter pozvali reševalni avto iz Maribora, ki je smrtno ranjenega prepeljal v mariborsko bolnišnico. Poškodba je tako nevarna, da se je bati za življenje ranjenca. Zanimivo je še to, da je dobil Pesek rano ravno na predvečer žalostne obletnice, ko je pred 4 leti sam zaklal svojega tovariša. Obsojen je bil radi uboja na 4 leta ječe, ki jo je šele pred kratkim odsedel.

☐ **Vlomilci na poslu.** V Radvanju so obiskali vlomilci mesarja Antona Lešnika. Vlomili so v mesnico ter se oskrbeli z raznimi mesenimi dobrotami v vrednosti enega jurja. Za vlomilci so dobili študenški orožniki že sigurne sledove ter jih čaka kmalu ričet mesto ukradenih klobas.

☐ **Repa z arzenikom.** Mariborsko drž. pravdništvo raziskuje zamotan slučaj iz Brasloveč. Neki Lini Tenelin je postalo slabo, ko je jedla repo. Preiskava je dognala, da se je nahajal v repi arzenik. Sodišče sedaj raziskuje, na kak način je prišel strup v jed. Osumljene so že nekatere osebe in je pričakovati, da bo preiskava slučaj pojasnila.

Ptuj

Božične praznike smo obhajali v Ptuju na slovesen način. Cerkve so bile oba praznika nabito polne. Prav lepo božično praznovanje so imeli v bolnišnici, kjer so bolniške sestre postavile ubogim bolnikom lepo božično drevo ter jim tako olajšale njihovo hudo usodo.

Streli... V Krčevini pri Ptuju je bil ranjen s strelom iz repertirke posestniški sin Tone Rojko. Strel ga je zadel v lice. — V Stojncih pa je bil obstreljen z flobertovko 14 letni Konrad Čuš. Zadet je bil v nogo. Oba ranjenca se zdravita v ptujski bolnišnici.

Premestitev živilskega trga. Ker je novi trg ob Slomškovi ulici v glavnem že urejen, odreja mestna uprava, da je prodaja mesa, mleka in mlečnih izdelkov od 2. januarja 1933 na dosedanjem trgu nedopustna ter se sme vršiti le še na novem trgu.

Smrtna kosa. Umrla je po dolgi in mučni bolezni v bolnišnici v Gradcu Rozalija Kodela, soproga posestnika in pekovskega mojstra v Ptuju v 54. letu starosti. Blag ji spomin, žalujoči rodbini naše sožalje.

Kulturni obzornik

Mariborsko gledališče: „Pri belem konjičku"

Za dirigenta mariborskega gledališča Lojzeta Herzoga je značilna in pri njegovih čestilcih obče znana zadeva: Ob posebno slavnostnih prilikah in dogodkih v našem hramu umetnosti vihti tam spredaj pri pultu temperamentno svojo taktirko — v žakeju; ob manj pomenljivih glasbenih dogodkih pa ima na sebi navadno črno suknjo. Kakor pač sam stvar pojmuje in ocenjuje po umetniško glasbeni vrednosti. Na božični praznik pa se je pojavil v prečudni opremi: s pristnim tirolskim »jankerlom«, planinskim klobukom in spodobno rdečo marelo, ki mu je bila mesto taktirke. S tem je dirigent sam v predočbi navedenih značilnosti dovoljno označil pomen revijske operete ali operetne revije v treh dejanjih in številnih slikah, ki nosi naslov »Pri belem konjičku«, ki jo je uglasbil znani šlagerski skladatelj in glasbenik Ralfh Benatzky, znan po opereti »Adieu Mimi« in »Trije mušketirji«. Štiri glasbene vložke so prispevali odlični komponisti Gilbert, Granichstaedten in Stolz, katerih posamična glasbena oderska dela smo imeli priliko tudi videti v našem mariborskem gledališču. Libreto pa sta po znani Kadelburg-Blumenthalovi veseloigri oskrbela H. Müller in R. Gilbert. Na prvi božični praznik je bila torej premijera te odlične operetne revije, ki se v brzo sledečih si slikah pred gledalci razvija in podaja. Dirigentu je radi njegove originalne opreme treba pritrditi, kajti zgoraj na odru se vštric neke borno pohlevne zgodbe nudi pestrobujna slika fantkov in deklet, planšarjev in planšaric, rafiniranih natakarjev in patriotičnih strelcev, krav in volov, kristjanov in židov, kozlov in ljudi, v tipično alpskem koloritu s težiščem dogodkov ob hotelu »Pri belem konjičku« in ob wolfgangskem jezeru; in sredi tega navala in prerivanja, hrušča in trušča, ki traja od začetka pa malone do konca, jodlanja in mukanja, meketanja in urnobesnega kričanja, vzdihov in vzklikov, neženirano in po zvokih glabe uravnano cepetanje golih spodnjih okončin »sramežljivih« baletk, ki so ritensko obstale ob lahno spuščajočem se zastoru in nadaljevale s svojimi ritmičnimi vežbanji, dokler ni zastor čisto zagrnil »umetniških« spodnjeokončinskih pregibov in taktov. In potem je šlo tako naprej, dokler ni iz tega ozračja utrnila misel: ali je tega in takšnega zares treba bilo?...

Vsi so šli na delo: od dirigenta in režiserja do poslednjega v zboru, tega nastopajočega množtva ljudi in živali. Dirigent Lojze Herzog, ki je tej šlagersko valcerski glasbi, iz katere prihajajo mestoma očitni zvoki Straussovih, Suppejevih in Offenbachovih glasbenih zamislekov, z vso vnemo in temperamentom dal primerno veljavo; potem režiser Kurt Bachman, ki je skrbno pazil, da so ostali neokrnjeni nekateri kočljivi prizori, ki bi jih bilo treba brez pardona črtati, in ki se je pazljivo posvetil zlasti scenografskim in s Harastovičem skupaj tudi koreografskim nalogam; potrudila sta se oba prevajavca Rasberger in Gorinšek, ki sta pri vsej stvari izgubila orientacijo, tako da se nista prav zavedla, kaj hočeta: ako ostaneta pri dobesednem prevodu, potem ni skladnosti in situacijske preračunanosti, ki jih razodeva izvirnik; ako se izvrši prenos na domača tla, je zopet riskantna zadeva. Zato se je navrglo nekaj od vsega skupaj; voli in krave so mukale, nastopajoče osebe pa so se lovile v neki čudoviti mešanici dialektov vseh vrst in književnega jezika, jodlarskih izbruhov in nemških medmetov, babilonsko-germansko-slovenske enostavnosti. Tudi v programu označena koreografa sta baletsko umetništvo skušala na čim učinkovitejši način spraviti v sklad z novodobnimi načeli o štednji in varčevanju pri stroških za opremo baletk, za katere v ostalem ne obstoja nobena nevarnost za prehlad, ker je gledališče vedno toplo in prijetno zakurjeno. S pridnostjo in vestnostjo je po navodilih sodeloval ves ogromni aparat, ves dramski in operetni ansambl s solisti, zborom in baletom vred. Vsi in vsak po svoje so izvršili svojo dolžnost; lep uspeh sta pa zlasti žela Sancin, plačilni natakar Leopold in Medven kot njegov navidezni rival dr. Siedler. Priznanje obema!

Na Dunaju so baje uprizorili to operetno revijo s srečnim zaključnim združenjem treh parčkov ob wolfgangskem jezeru 550 krat. Koliko predstav bo doživela v Mariboru, ni mogoče naprej dotuhtati. Želeti bi bilo samo, da bi vodstvo predstave vrinilo po vzoru zagrebške prireditve v prvo dejanje tisto znamenito sceno, ko se na odru pojavijo tri krave, ki se ob tehtnem kimanju z glavo sprašujejo: »Kakšno je neki to gledališče in kakšno je neki to občinstvo, ki najde smeha za to dovršeno bedasto opereto?« To bi bila tudi v Mariboru pozitivna postavka v uprizoritvi te revijske operete.

—o—

Wyspianski — pesnik — slikar

Zadnje dni so praznovali Poljaki 25 letnico smrti Stanislava Wyspiańskega, velikega pesnika-dramatika in plastika slikarja.

Wyspiański je živel v tisti dobi, ko se je umetniško ustvarjanje zasukalo vse in hotelo ustvarjati vrednote nezavisno od stvarnosti, a je bil tipičen človek dela, človek, ki si je želel delovanja in vplivanja na vse. Zato je nagonski težil za dramatskim pesniškim izživljanjem, zakaj, to je dobro vedel, gledališče je najbolj sugestivna in najbolj neposredna literarna zvrst, ki masam nazorno predočuje idejo. To so vedeli že v starih grških časih in vedo še zdaj v boljševiški Rusiji, ki je dobro izkoristila agitacijski moment gledališča.

Takšne drame Wyspiańskega, ki imajo občečloveški značaj, kot so »Protesilaos« in »Laodamija«, »Povratek Odisejev«, »Sodniki« itd., krijejo v sebi energije in zmisel, ki ga še daleč niso izčrpali gledališki režiserji, ki morajo sami ustvarjati, ako hočejo inscenirati Wyspiańskega dela.

Dunajski »Bürgertheater«, ki je imel izvrstne režiserje, je dal l. 1910. občinstvu podonavske prestolice možnost, da spozna »Sodnike« in »Varšavljanko« Wyspiańskega. Oba ta mogočna dramatska umotvora sta bila sprejeta z nenavadnim navdušenjem tako pri občinstvu, kot pri časopisju. V dokaz za to je mnogo recenzij raznih dunajskih časnikov. Pravtako navdušeno je Dunaj sprejel štiri leta pozneje Wyspiańskega komedijo »Wesele« (Svatba).

Če bi hoteli na kratko označiti poezijo Wyspiańskega, bi dejali, da je Wyspianski poet smrti in vstajenja. »Umreti mora,« pravi, »kar naj bi živelo.« Kot v življenju poedinca, tako je tudi v življenju naroda, umuje pesnik-mislec. Ni zaman žrtev in muka; leta in poznejši vekovi bodo živeli od vsebine teh zrn. Nekoč pride Osvobojenje. Iz Wyspiańskega poezije o smrti veje ne le elizejska žalost in srednjeveška groza, marveč tudi požrtvovalna svetost in radostna vera v nesmrtnost.

Prav tako velik kot na področju poezije je bil Wyspiański tudi v plastični umetnosti. Tu je hotel oživotvoriti umetnostne ideje prejšnjih vekov, zlasti srednjega, ko je bil nivo likovne umetnosti znatno večji nego dandanes in ko je vse raslo iz duhovnih osnov. Žal svojih zamisli ni mogel ostvariti radi nerazumevanja pri sodobnikih. Notranjost frančiškanske cerkve v Krakovu je delo Wyspiańskega in radi tega eden najdragocenejših umetniških biserov krakovskih in božja pot vseh ljubiteljev umetnikov. Prekrasni so tudi njegovi portreti in krajinske slike.

Manica Komanova: Slike zgodbe šale — vse za moje male. Samozaložba. Ljubljana. Tiskarna »Slovenija«. Litografija Milko Bambič. Bogato ilustrirana, živo urejena zbirka dogodb, pripovedk, ugank in pesmic podaja na 90 straneh obilo raznolikega mladinskega čtiva in je zato primerno darilo za mladino.

Josip Ribičič: Miklavževa noč. Litografija M. Bambič, Ljubljana. Založila Mladinska Matica v Ljubljani 1932. Ribičič je eden naših najboljših mladinskih pisateljev in tako bodo tudi to knjigo, ki je še zelo bujna in živo ilustrirana, brali otroci z radostnim zanimanjem. Toplo priporočamo kot primerno darilo!

Automobil. Zlatna knjiga, decembrska knjiga. Zgodba avtomobilov od prvega, ki je vozil s 4 km, do zadnjih rekordov. Poučna in prijetno pisana knjiživa. Cena 15 Din. Belgrad. Založba Geza Kohn, Knez Mihajlova 1.

Dnevna kronika

Za novoletna darila

se priporoča ugoden nakup

volnenega blaga za ženske obleke od Din 26·- dalje
blaga za moške obleke . . . . . „ „ 40·- „
šifon tankih niti, mehko blago . . . . . Din 9.50
pletenih jopic in hlač, vseh vrst nogavic, žepnih robcev, flanelastih odej, puha, perja itd.

Različni ostanki pod ceno

R. Miklauc „Pri Škofu"

Ljubljana

Pred Škofijo 3 — Lingarjeva ulica

Božična prošnja

V največji potrebi se zaradi vsestranske krize nahaja »Dom sv. Terezije za revne otroke« v Zagrebu. Še več sto tisoč Din je plačati za zgradbo, kar se s silo zahteva še pred koncem leta.

Gospodarica tega Doma, mala sv. Terezija od deteta Jezusa, išče pomoči od svojih zvestih prijateljev, bodisi s posojili ali milodari; ona bo Vam izprosila zato preobilnega blagoslova od božjega Deteta.

Dom sv. Terezije za zapuščene otroke, Zagreb, Vrhovec 35.

Koledar

Sreda, 28. decembra: Nedolžni otročiči. Kastor mučenec.

Novi grobovi

† **Gdčna Vera Ziherl.** Dne 23. t. m. zvečer je umrla gdč. Vera Ziherl, stara 28. let, edina hčerka iz ugledne trgovske hiše v Mokronogu. Pokojna je bila splošno priljubljena, verna in usmiljenega srca. Bila je skriti biser med dekleti. Sodelovala je pri prosvetnem društvu na Žalostni gori, bila cerkvena pevka in članica tamburaškega kluba. Njena smrt je nas vse, ravno za božične praznike žalostno presenetila, ker z njo je leglo v grob polno nedolžnih nezpolnjenih sanj. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† **Na Jesenicah** je umrl pri svoji hčeri Mariji Koblar g. Karol Višnar, bivši gozdar in večletni občinski odbornik. Pogreb bo v četrtek ob 3 popoldne. Naj v miru počiva! Žalujočim naše sožalje.

Osebne vesti

= **Poročila sta se** dne 27. t. m. v opatijski cerkvi v Celju g. Stanko Vičič, šolski upravitelj v Mozirju in gdč. Anica Baloh, učiteljica v Šmartnem ob Dreti, hčerka uglednega trgovca in posestnika na Bledu. Obilo sreče!

= **Iz vojaške službe.** Po službeni potrebi so odrejeni na službo pri referentu sodstva pomorskega obalnega poveljstva sodni kap. I. razr. Lav Malnar; na službo k bosenskemu divizijskemu voj. sodišču sodni poročnik Ciril Špindler; na službo pri voj. državnem tožilcu moravskega divizijskega voj. sodišča sodni kap. I. razr. Albin Omahen; na službo k inženjerskemu poveljstvu inž. kap. II. razr. Svetozar Ribar; za vršilca dolžnosti kontrolorja poveljstva jadranske divizijske oblasti nižji voj. uradnik III. razr. ekon. stroke Lavoslav Abram; za vršilca dolžnosti intendanta poveljstva drinske divizijske oblasti nižji voj. uradnik I. razr. ekon. stroke Franc Rupnik; za upravitelja skladišča slavonsko-brodske garnizijske uprave voj. pisar III. razr. Mirko Šinko; za blagajnika poveljstva vardarske divizijske oblasti intendantski poročnik Franjo Spiček; za intendanta poveljstva vardarske divizijske oblasti intendantski kap. I. razr. Milan Rozenberger; za knjigovodjo glavnega razreda računovodstva voj. tehničnega zavoda intendantski poročnik Boris Kuret; na službo v poveljstvo banjaluškega voj. okrožja voj. pisar I. razr. Danilo Babič in za vršilca dolžnosti blagajnika pomorskega obalnega poveljstva strokovni kap. 2. razr. Peter Petrčič.

= **Napredovanja in premestitve v finančni službi** pri dravskem finančnem ravnateljstvu: za višjega rač. inspektorja v 5. pol. skupini: Tomšič Teodor; za računske kontrolorje v 7. pol. skupini: Pestotnik Anton, Kovač Viktor, Vavpotič Karel, Hrovat Vinko, Presker Maksimilijan; za višje kat. inspektorje v 5. pol. skupini: Hrovatin Henrik, Didek Rudolf, Bojec Anton, Vrtel Vladimir; za kat. geometre v 7. pol. skupini: Bajt Josip, Minati Vilko. — Premeščena sta po službeni potrebi: davkar Woschnig Fran iz Kamnika in pomožni davkar Fabič Stanko iz Murske Sobote, oba k davčni upravi na Vrhniko.

Ostale vesti

— **Nabiralna akcija za zgradbo cerkve Kristusa Kralja v Hrastniku.** Občni zbor cerkvenega stavbnega društva v Hrastniku se je vršil zadnji ponedeljek. Tudi tej lepi in potrebni akciji ni prizanesla kriza. Medtem, ko je v letu 1931 narastel gradbeni fond za 150.000 Din, t. j. za celih 100 odstotkov, je v letošnjem letu bilo nabranih dosedaj nekaj čez 70.000 Din, tako da znaša ves dosedaj nabrani denar okroglo 380.000 Din. Načrti, ki jih je izdelal arhitekt Pust po navodilih profesorja Vurnika predvideva stroškov 1,200.000 Din. Bo torej treba še dosti požrtvovalnosti in dobrih dobrotnikov. Občni zbor je zopet močno razgibal zanimanje za društvo, da je utemeljeno upanje, da se bo nabiralna akcija poživila in se čimpreje uresniči lepi cilj — zgradba cerkve Kristusa Kralja v Hrastniku.

— **Za župana v Šmartnem pri Litiji** je banska uprava imenovala g. Jožefa Strmana, trgovca v Mali Kostrernici. Prizadeta javnost je sicer pričakovala, da bo imenovan na to mesto nekdanji župan g. Leopold **Hostnik**, ki je tudi sedaj že dva meseca opravljal županske posle.

— **»Združenje jugoslovenskih muzičkih autora« (UJMA), slovenska skupina in »Autor-Centrala« (AC).** Vse slovenske komponiste, pravne naslednike že umrlih, avtorje komponiranih tekstov, glasbene založnike, v UJMA že včlanjene ali še ne včlanjene, vabim na zelo važen sestanek, ki bo danes, v sredo 28. t. m. ob 6 zvečer v Glasbeni Matici, soba št. 6, dohod iz Vegove ulice. Na sestanku bodo poročali o razmerju med UJMA in AC, predsednik Združenja, direktor zagrebške opere g. Kr. Baranović, profesor g. Fr. Lučić ter odbornik belgrajske skupine, tajnik GPS g. Vukaragović. — T. č. načelnik slov. skupine Emil Adamič.

— **Davčni urad v Kozjem.** Finančni minister je odredil, da se od davčne uprave v Šmarju pri Jelšah loči teritorij okrajnega sodišča Kozjer da se za ta teritorij ustanovi posebna davčna uprava v Kozjem pod pogojem, da ta občina sama preskrbi davčni upravi brezplačne prostore, razsvetljavo in služabništvo. Nova davčna uprava bo pričela poslovati 1. januarja 1933.

— **Ker je opazovalni oddelek za duševno bolne** v obči državni bolnišnici v Ljubljani prenapolnjen, se do preklica ukinja vsak vstop na ta oddelek. — Uprava bolnišnice.

— **Vodovod na Sladkogoro** je dograjen s pomočjo banske uprave in pod nadzorstvom in vodstvom banskih inženjerjev gg. Fugine in Bidovca. Postavljen je hidrant v obrambo cerkvenih in nadarbinskih poslopij in Sladkogorske vasi. 21. dec. ga je preskušala mestinska požarna bramba in izvrstno funkcijonira, ker je padec od rezervoarja zelo velik. Do šole ni nič manjši kakor 62 m. Zajetje in rezervar je izvršila »Obnovac pod vodstvom g. inženjerja Dörra. Dal Bog, da bi se v kratkem cela proga do Polž izgotovila; tam je vodovod naravnost potreben.

— **Mestno načelstvo v Ljubljani** bo oddalo na javni zmanjševalni dražbi dobavo circa 24.000 kg bencina, za potrebe mestnih uradov in podjetij. Tozadevna dražba se bo vršila dne 4. januarja 1933 ob 10 dopoldne v prostorih mestnega gospodarskega urada, Mestni trg 27, I. nadstr. Natančni pogoji se dobijo v mestnem gospodarskem uradu, proti povračilu stroškov.

— **Avtobus Oplotnica—Konjice.** S 1. januarjem 1933 bo vozil avtobus iz Oplotnice v Konjice po sledečem voznem redu: odhod iz Oplotnice v Konjice ob 6.30, 15.15; iz Konjic v Oplotnico ob 11.40 in 18.05. Ob ponedeljkih, četrtkih, nedeljah in praznikih pa vozi razen tega še iz Oplotnice v Konjice ob 12.30; iz Konjic v Oplotnico ob 13.20.

— **Telesno zaprtje,** slaba prebava, nenormalni razkroj in gniloba v črevih, prevelika množina kisline v želodčnem soku, nečista koža na obrazu, na hrbtu in prsih, tvori, mnogi katari ustne sluznice izginejo prav kmalu z rabo naravne **»Franz-Josef«** grenčice. Številni zdravniki in profesorji **»Franz-Josef«** vodo že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov uporabljajo z ugodnim uspehom. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Sv. Lovrenc na Pohorju.** Za smuko imamo v višini 800 metrov ugodne snežne razmere; kdor se je prijavil za tečaje, ki jih prireja tukajšnji smučarski klub, naj pride. Smuk!

— **Uprava združenja trgovcev za okraj Maribor,** levi in desni breg, opozarja svoje člane, da se je na občnem zboru 8. maja 1932 sklenilo, da se koledarji (tudi brez tiska) ob novem letu ne smejo deliti. Proti članom, kateri bi se tega sklepa ne držali, bo uprava postopala po § 8 pravil združenja. — Uprava.

— **Skrivnostna smrt starke.** V Zagrebu je stanovala v mali baraki blizu Savice 70 letna Rezika Antolič in sicer pri neki ženski, ki bi se morala za njo brigati. V petek pred prazniki je pa ta ženska odšla k svojim sorodnikom in pustila starko, ki je bila slabotna in bolehna, samo v stanovanju. Na sveti dan je prišel mimo lastnik barake. Ker so bila vrata zaprta, je pogledal skozi okno in videl starko ležati v kuhinji na postelji, okrog njene glave pa se je sukal velik črn maček. Ker se starka ni nič ganila, je lastnik barake vdrl vrata. Ugotovil je, da je starka še živa, vendar pa nezavestna. Trudil se je, da bi jo spravil k zavesti, pa se mu ni posrečilo, starka je kmalu nato umrla. Med ljudmi se je takoj razširila vest, da je starka postala žrtev zločina, vendar pa bo šele sodna obdukcija ugotovila vzrok smrti nesrečne starke.

— **Strašna smrt pod vlakom.** Kakih 500 m daleč od železniškega mosta v Zagrebu so našli na železniški progi strašno razmesarjeno žensko truplo. Prišla je policijska komisija, ki pa ni mogla ugotoviti, kdo da je nesrečna žena. Vsi znaki kažejo, da gre za samomor.

— **Bojevnik.** Izšla je 6. štev. s sledečo vsebino: Na delo, Rapallo, Mir in ljubezen na dan, Pot v robstvo. Iz organizacije in Samopomoč Zveze bojevnikov. Članki so prav zanimivi in pestri. List vsakomur toplo priporočamo, saj znaša letna naročnina 10 dinarjev. Prihodnje leto bo izhajal mesečno, kakor je razvidno iz poročila uredništva in uprave.

— **Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani** priporoča: Zur Bonsen Fr.: **Sehen wir uns im Jenseits wieder?** Die große Sehnsuchtsfrage der Menschheit. 178 strani, vezano 90 Din. — Dunin Borkowski: **Die junge Kirche.** Betrachtungen für Theologen aus der Apostelgeschichte. 300 strani vezano 96 Din. — Cohausz O. S. J.: **Etwas für dich, Vater, Mutter!** 76 strani, nevezano 5 Din. — Cohausz O. S. J.: **Gott unsere Freude.** 44 strani, nevezano 5 Din. — Esser F. X. P.: **Das Hochbild echten Menschtums.** 2. Bändchen: Erstprobe auf unser sittliches Können. 112 strani, nevezano 40 Din. — Gerster P. T. V.: **Die Geisteserneuerung.** Skizzen für Exerzitien. 208 strani, nevezano 60 Din. — Hangartner U.: **Das Buch der Anfänge.** 215 strani, nevezano 60 Din. — Kühnel: **Vom Heil der Seele.** Religiöse Betrachtungen. 175 strani, vezano 72 Din. — Pfliegler M.: **Heilige Bildung.** Gedanken über Wesen und Weg christlicher Vollendung. 179 strani, vezano 58 Din. — Skansen P.: **Bühnenstar und Büsserin.** Eva Lacalliere, eine moderne Magdalena. 183 strani, vezano 75 Din.

— **Knjige goriške Matice za leto 1933.** Koledar goriške Matice 1933, 16 Din; Slavec, Med srci in zemljo, povest, 16 Din; Potrata dr. Josip, Prva pomoč v nezgodah, 16 Din; Majeva G., Telesna vzgoja otrok, 16 Din; Vrbanjakov, Pogled v svetovno zrcalo, zgodovinske slike za mladino, 16 Din; kot izredna publikacija pa je izšel Bevkov roman, Železna cesta, 35 Din. Knjige se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— *Da si nabavite DR. ČERNETOV POSLOVNI KOLEDAR je sedaj zadnji čas, zaloga se krči. — Din 30.— v trgovinah.*

— **»Franz Josefova« grenčica** čistilno sredstvo prebavne poti, ki je mnogo obremenjena z jedjo in pijačo.

— **»Patnje i žrtve Srba sreza Trebinjskoga.«** Glede te knjižice, ki sem o njej pisal v »Slovencu« z dne 1. decembra, sem dobil iz Slovenije nekaj vprašanj, ali bi jo mogel naročiti v kaki mostarski knjigarni. Vsem, ki se za brošuro zanimajo, sporočam, da jo lahko dobe v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani. En izvod ima ljubljanska licejska knjižnica, kjer ga lahko pregleda vsak Ljubljančan; saj je branja v knjižici le malo, ker zavzema mnogo strani imenik žrtev, seznam dobrovoljcev iz trebinjskega okraja in slike. — I. Dolenec.

Celje

⁂ **Silvestrov večer Družabnega kluba** se bo vršil na Silvestrovo z bogatim sporedom v veliki dvorani Ljudske posojilnice. Prijatelji poštene zabave že sedaj prisrčno vabljeni.

⁂ **Umrli so:** Franc Plahuta, 39 letni brezposelni tovarniški delavec iz Lokavca, Loka pri Žid. mostu; Rok Pilko, 52 letni dninar brez stalnega bivališča; Na Lavi št. 4 je umrl Bevk Peter, 47-letni trgovec; Mirnik Branko, 7 dni star otrok, sin malega posestnika na Lopati.

⁂ **Star znanec policije.** Zupan Ivan, 49 letni brezposelni natakar je osumljen, da je v neki tukajšnji točilnici ukradel celo surovo šunko, kar pa ta odločno zanika. Dalje prizna, da je pri nekem tukajšnjem klobučarju ukradel klobuk, v neki tukajšnji delikatesni trgovini nekaj klobas in sira, v neki zlatarni pa 3 pozlačene prstane.

⁂ **Tedenski svinjski sejmi v Celju** se bodo zopet vršili od 1. januarja 1933 dalje. Trgovci s svinjami se opozarjajo, da morajo biti vozovi in avtomobili po vsakem prevozu svinj temeljito razkuženi, sicer jim bo dovoz svinj na sejmišče zabranjen.

Svoje trgovino s špecerijskim in kolonijalnim blagom na Kralja Petra cesti št. 39

sem preselil

na Kralja Petra cesto št. 24

(hiša g. dr. Negri).

Za obisk se priporočam.

Slavko Šafar, Celje.

⁂ **Pasji kontumac.** Že več dni je razglašen v Celju in okolici pasji kontumac, kar je bilo tudi po časopisih javljeno. Zelo čudno pa se nam zdi, da vidimo še vedno dan za dnem po vseh mogočih krajih dosti psov, ki se svobodno sprehajajo brez nagobčnika in niso na vrvici. Mislimo, da bi bilo umestno, da bi se predpisov glede pasjega kontumaca držali vsi lastniki psov.

⁂ **Občni zbor** U. V. invalidov. Redni letni občni zbor UV invalidov, krajevni odbor v Celju, se bo vršil dne 6. januarja 1933 ob 9 v mali dvorani Narodnega doma v Celju.

⁂ **Sport na Štefanovo.** Na praznik sv. Štefana se je vršila ob 2 popoldne na igrišču na Glaziji prijateljska nogometna tekma med SK Celje in SK Olimp v korist brezposelnih nogometašev. Igra se je končala ugodno za Celje, z rezultatom 5 : 3.

⁂ **Zlata ženska ura,** vredna okrog 400 Din, je bila izgubljena 20. t. m. okrog 3 popoldne od križišča Aleksandrove in Kralja Petra ceste do Ljubljanske ceste. Pošten najditelj naj jo odda na predstojništvu mestne policije.

⁂ **Izgubljena aktovka.** V soboto 24. t. m. je bila izgubljena od Za kresije do železniške postaje v opoldanskih urah usnjata, rjava aktovka, vsebujoča razne predmete, med drugim tudi železniško legitimacijo, glasečo se na ime Prinčič Katarina, in manjšo vsoto denarja. Kdor jo je našel, naj jo odda na mestni policiji.

Trbovlje

Kraljev dar. Za trboveljske siromake je k praznikom daroval Nj. V. kralj 5.000 Din — to je povedal g. Pavlič na božičnici, ki jo je priredil trboveljskim otrokom s celjskimi skavti. Vest je izzvala radosten odmev.

Nesreča v rudniku. V petek zvečer je v jami pri sklapljanju voziičkov pritisnilo ob zid rudarja Zavrl Ludvika, da mu je v kolku zdrobilo obe ključni kosti in je dobil še težke notranje poškodbe na mehurju. Z zadnjim večernim vlakom so ga prepeljali v Ljubljano, kjer je bil takoj operiran, vendar je malo upanja, da bi okreval. Ponesrečeni Zavrl je doma iz Dol pri Litiji, še samski in 28 let star. Nevaren je rudarski stan.

Osebne spremembe. Vsled splošnega odpora slovenske javnosti rudarska oblast ni potrdila inž. Kecka, ki je tuj državljan, za obratovodjo na Teraziji. S 1. januarjem prevzame vodstvo obrata Terazija inž. Verbič. Obrat na Neži pa bo vodil poleg Separacije obratovodja inž. Lipušič.

Jesenice

Sveti večer je bila prostrana jeseniška župna cerkev polna vernikov, vendar pa je marsikdo, ki je imel prvotno namen, da gre k polnočnici, ostal doma, ko se je spomnil, da je pred leti neznana požigalska roka grozila s požigi prav na sv. večer in je tudi na več krajih gorelo, čeravno ne na božično noč, to pa le, ker so bile takrat postavljene številne straže.

Krekovo prosvetno društvo bo tudi letos priredilo Silvestrov večer z izbranim sporedom. Zadnja dva dni t. l. in na Novo leto pa se bo istotam predvajal film »V triglavskih strminah.«

Snega tudi na Jesenicah ni, celo višje lege so pokrite samo z ivjem. Zato pa so bili smučarji božične praznike bolj malo zgovorni in čmerni.

Bloke

Spoštovani gospod urednik! Pod gornjim naslovom ste objavili v št. 291. Vašega cenjenega lista z dne 22. dec. t. l. dopis, v katerem je nekaj netočnosti. Opirajoč se na tiskovni zakon, prosim za sledeč popravek: Ni res, da je prevzel in vodil šolsko petje gospod župnik, res pa je, da vodi šolsko petje učiteljstvo, in sicer vsak razrednik v svojem razredu, podpisani pa poleg tega še mladinski zbor višje narodne šole. — Nova vas na Blokah, 22. dec. 1932. Šolsko upraviteljstvo v Novi vasi na Blokah: Winkler Venceslav, zač. šol. uprav.

Pravi pot za dosego lepih belih zob kakor tudi istočasna odstranitev neokusno barvanega zobnega obložka je sledeč: Iztisnite malo količino Chlorodont zobne paste na suho Chlorodont zobno ščetko (t. j. specijalna ščetka z zobčastim rezom), drgnite svoje zobe od vseh strani, kakor tudi od zgoraj na vzdol. Pomočite šele nato ščetk v vodo, ter izplaknite si usta temeljito, gurgaje s Chlorodont ustnovodo. Uspeh je presenetljiv! Neokusna barva zobnega obložka je izginila in ostane Vam v ustih prijeten svež občutek. Zahtevajte izrecno Chlorodont zobno pasto. Tuba Din 8.— in Din. 13.—. Dobiva se povsod.

Nedeljski sport

Posebnih sportnih dogodkov na praznike ni bilo. Vsaj pri nas ne. Po drugih mestih so razni vodilni klubi sicer organizirali posebne božične turnirje, ki pa niso posebno uspeli. V Ljubljani so se tekme v korist brezposelnih igralcev nadaljevale. Hermes je zmagal nad Jadranom z 2:1, Svoboda pa nad Korotanom s 4:2. Te igre so igrali na igrišču Korotana. Obisk iger je bil dober, samo kako je z blagajno, ne vemo. Najbrže pa human namen manjših klubov ne bo prinesel tistega finančnega uspeha, kakor so ga pričakovali. Najbolj so bili za božične praznike razočarani prijatelji smučanja. Ti pa z zelo redkimi izjemami, niso prišli na svoj račun. Snega še ni, le v višavah je; oni pa ki so pohiteli na Staničevo kočo oziroma v dolino Sedmerih jezer, so se naužili krasnih solnčnih dni. Tako vreme kot so ga imeli pred božičem in tudi za sam božič visoko v planinah, je za ta čas prava izjema. — Ljubljansko Primorje je napravilo izlet v Trst. Primorje je prvo od slovenskih klubov navezalo stike z italijanskimi klubi. Proti prvorazredni Triestini so podlegli s 4:0. Občinstvo je naše fante lepo sprejelo. Imeli so tudi priliko videti kako krasno in moderno urejene sportne naprave imajo njihovi sportni tovariši v Trstu. Garderobe s centralno kurjavo, poseben klubski dom, vse naprave so bile zgrajene z javno pomočjo. Kajti Triestina je ponos vsega mesta. Igrajo pa tako, da nasprotniku ne puste do sape. Le izvrstna ožja obramba Primorja je rešila razmeroma dober rezultat.

Toda tekme za božič so povsod, razen v Ljubljani, igrali brez zveznih sodnikov. Zbor nogometnih sodnikov je odredil, da ne smejo do zborovanja sodnikov, ki se vrši prihodnji mesec, sodniki soditi nobenih tekem. Ne prijateljskih in ne prvenstvenih. Le ljubljanski sodniki so se odločili, da tekme za praznike še sodijo. Po praznikih se bodo pa tudi oni pridružili stavki. Zborovanje JNZ, ki je s tako malo razumevanja reševalo vprašanje sodnikov, je povzročilo danes še nedogledne posledice. Gotovo je, da se sodniki ne bodo pustili voditi od ljudi, ki vse sportno gibanje presojajo samo s svojega, to je s klubskega stališča. V vsej državi vodijo podzveze samo klubski pristaši. In to po večini pristaši samo enega kluba, ki zna za poverilnice boljše agitirati. Prepričani smo, da velika večina raznih klubskih zastopnikov v podzvezah, ki udriha ob vsaki priliki po sodniku, nima pojma o pravilih igre. Samo to vedo, da njihovo moštvo ni zmagalo in da je tega kriv sodnik. S tem, da so podredili sodnike svoji kompetenci, hočejo doseči čisto prozoren namen. Žal moramo ob tej priliki ugotoviti, da se sport danes povsod izrablja za gotov namen. Samo interesi enega kluba so povsod v ospredju. Za razvoj nogometnega sporta je pa nujno potrebno, da se sodniki čim bolj oddalje od klubske politike. Samostojni morajo biti, na igrišču jih morajo voditi samo čisto sportni motivi. Vloga nogometnega sodnika ni dosti drugačna kot sodnika na sodišču. Za enega kot drugega so merodajni samo zakoni. Prost mora biti od vseh vplivov. Ali je pa to pri nogometu mogoče, ako stoji sodnik pod jurisdikcijo podzveze, ki ej upravljana po principih sportne politike. Zamislite si sodišče na katerem bodo sodniki delali pod vplivom političnih strank. Redno zborovanje JNZ je prignalo eno najbolj perečih vprašanj do viška. Kako se bo rešilo, bomo videli v najkrajšem času. K sreči smo sedaj v mrtvi sezoni. Drugače bi bil že sedaj kaos.

Od tolikih za božične praznike napovedanih inozemskih turnej, je šlo samo naše Primorje v Italijo. Toda kriza ali kaj drugega je vse te namere preprečila. V inozemstvu so gostovali le avstrijski in v manjši meri tudi madjarski in češki klubi, zlasti po Italiji. Za zimo je pač solnčna Italija kot nalašč za nogometne igre.

Naznanila

Prosvetno društvo Trnovo v Ljubljani, sporoča vsem članom in prijateljem, da bo na V. rednem prosvetnem večeru, ki ga priredi društvo drevi v društvenem domu v Karunovi ulici 14, predaval naš župnik in pisatelj F. S. Finžgar, o svojem potovanju »Skozi staro slovensko državo v Budimpeštoc. Vabimo vse brez razlike, da se tega predavanja udeleže v obilnem številu. Začetek ob 8 zvečer. — Odbor.

Društvo absolventov Državnih dvorazrednih trgovskih šol v Ljubljani, vabi vse svoje članstvo na I. redni občni zbor, ki se bo vršil dne 4. jan. 1933 ob 8 zvečer v restavraciji »Zvezdac s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev; 2. Poročilo odbora in nadzorstva; 3. Volitev odbora; 4. Slučajnosti. V slučaju, da ob napovedani uri ne bo prisotnih zadostno število članov, se vrši pol ure kesneje občni zbor brez ozira na število prisotnega članstva.

Sadjarsko in vrtnarsko društvo, podružnica za Šiško ima redni občni zbor v torek, dne 27. t. m. ob pol 8 zvečer v šoli združen s strokovnim predavanjem gosp. Humeka. Vabljeni vsi ljubitelji vrtov.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Sreda, 28. dec.: CELJSKI GROFJE. Red C.
Četrtek, 29. dec.: VODA. Red B.
Petek, 30. dec.: Zaprto.

OPERA

Začetek ob 20

Sreda, 28. dec.: TURANDOT. Red Sreda.
Četrtek, 29. dec.: ADEL IN MARA. Red D.
Petek, 30. dec.: Zaprto.

Poizvedovanja

Dotičnik, ki je dne 20. t. m. v uradnih prostorih tus. zemljiške knjige pomotoma odnesel spise, opremljene s štampiljo advokatske pisarne dr-ja Š., naj jih blagovoli vrniti.

Smrt v l. 1932

Veliko število znanih in pomenljivih osebnosti je ugrabila smrt v letu 1932. Slika nas spominja le najznamenitejših. Prva vrsta od zgoraj navzdol: Nekdanji nemški šef mornarice, admiral **Zenker**; znani slikar Max **Slevogt**; nekdanji avstrijski zvezni kancler dr. **Schober**. — Srednja vrsta v istem redu: Francoski državnik **Briand**, levo: nemški učenjak prof. **Rubner**, desno: zgodovinar **Lenz**; spodaj: francoski držav. predsednik **Doumer**; desno: japonski min. predsednik **Inukai**, oba sta bila žrtvi atentata; spodaj: nekdanji avstrijski zvezni kancler dr. **Seipel**. — Zadnja vrsta od zgoraj navzdol: Nekdanji saški kralj **Friderik Avgust**, znani slikar in grafik **Orlik** in bivši portugalski kralj **Emanuel**.

Živali v svetovni zgodovini

Od nekdaj so imele živali vidno vlogo v zgodovini. Saj srečamo že v svetem pismu in sicer prav v začetku človekove ere žival v odločilni vlogi: kača na drevesu sredi raja. Kesneje Noetov golob, dalje zlato tele...

Verske knjige raznih narodov, kakor na pr. Egipčanov, pričajo o istem. Tudi zlati klasični časi bajajo o raznovrstnih ulogah živali. Spomnimo se le slovite volkulje, ki je dojila Romula in Rema. Še danes odseva njen spomin na Kapitolu, kjer ji je postavljen spomenik. Da so gosi igrale v Rimu velepomembno ulogo, vemo; saj so radi svoje čuječnosti rešile Kapitol. Med živalmi, ki so nam znane iz grške mitologije, je pa težko izbirati, saj je skoraj toliko živalskih junakov kot človeških herojev. Alkibijadov pes, Kleopatrina kača, Androklov lev (ki ga je ovekovečil Bernard Shaw), Enejev golob, ki je svojemu gospodarju celo v podzemlje sledil, Ahilova želva, pred vsem pa Aleksandrov konj Bucefal — vse te živali žive dalje v večnih knjigah.

Dobro znan je tudi Kaligulov konj, katerega je cesar kljub ogorčenju senatorjev imenoval za konzula. Manj znan pa je v zapadnih deželah sveti golob preroka Muhameda, ki je stalno obletaval njegovo glavo. Veličastno ulogo igra v zgodovini islama pajek. Ko se je Mohamed na svojem begu med Meko in Medino skril v neki votlini, da bi tam prenočil, so prišli njegovi zasledovalci uro kesneje pred isto votlino. Toda šli so mimo, kakor hitro so zagledali pajčevino, ki se je razprezala pred vhodom. Vedeli so: nikogar ni v votlini, sicer ne bi ostala pajčevina nepoškodovana. Očividno so pozabili, da živi na orientu neke vrste pajek, ki more v eni uri zapresti veliko pajčevino. Tako je pajek rešil Muhamedu življenje.

Tudi osel se kaj čestokrat ponavlja v zgodovini. Zanimive anekdote o oslih se širijo v zvezi s francoskim kraljem Ludovikom XI. Ta se je nekoč odpravil na lov in vzel s seboj, kakor zmerom, svojega astrologa, ki mu je za sleherni dan prerokoval vreme. Na vprašanje pa, kakšno bo vreme, je odgovoril astrolog kralju, da bo odlično. Ne dolgo za tem sta zašla v nekem gozdu, kjer sta naletela na oslovega poganjača. Kralj tudi tega vpraša za vreme. Odgovor pa se je glasil: Slabo vreme bo, ker osel poveša ušesa. Tako se je zgodilo, na kar je kralj odpustil astrologa, na njegovo mesto pa je postavil poganjača, zakaj »bolje je, da je osel moj astrolog, kot da bi bil astrolog osel«.

Nepozaben je psiček-mešanček nesrečne francoske kraljice Marije Antonije, ki je sledila svojemu možu na morišče. Dva dni po njeni smrti je tudi njen psiček, ki se ni ganil z morišča, od gladu poginil. — Tudi Napoleon I. je imel mnogo psičkov podganarjev. — Latouche, ki je ječal tri desetletja v bastilskih zaporih, se je seznanil z nekaterimi psički, ki so mu bili edini tovariši žalostnega življenja. — Veliki francoski diplomat Richelieu je ljubil mačke, znamenita plesalka Dubarry pa dva plesoča medvedka. Veliko kulturno ulogo je igral tudi Newtonov pes Diamont. Ta štirinožna žival je dobila nekje Newtonove zapiske, ki so bili sad štiriletnega dela, pa jih je raztrgala na kosce.

Tako so živali zveste spremljevalke človeka v veselju in žalosti. Seveda je pa danes ta živalski kult presegel vse meje človeškega dostojanstva, zakaj človek je postavil med se in žival nekak nenaturen odnos, ki ponižuje človeka.

Prestol na prodaj. Perzijski šah, ki je pred kratkim vzbudil veliko pozornost v svetu radi preklica petrolejske koncesije, ki jo je imela družba Anglo Persian Oil Co., je trenutno v velikih gmotnih stiskah. Zato se je nakanil prodati nekaj dragocenih predmetov, da si denarno opomore. Glavni predmet je pač prestol, ki ga cenijo na 1.800,000.000 Din. Hkrati je na prodaj tudi globus, katerega posamezne države so odlikovane z biseri...

Obdarjeni psi. Nemško društvo za varstvo živali je pripravilo tudi to leto božičnico psom, ki vodijo slepce. Darovalo jim je tople koce, kolače in riž. Ali so slepci kaj dobili in ali se je kdo spomnil ubogih otrok po barakah v teh dneh, ne poroča noben list.

Odkod Avstralija?

Doslej je vladalo mišljenje, da izvira ime Avstralija od »terra australis«, kar pomeni zemljo, ki leži na jugu. Spočetka niso imenovali Avstralije z njenim današnjim imenom, marveč »Nova Nizozemska«. Šele mnogo kesneje je prišlo v rabo ime Avstralija. — Neki španski mornar, Peter Fernandez Quieros, se je izkrcal (ko je iskal Salomonove otoke) na največjem otoku Novih Hebridov. V veliki radosti je to leta 1607. javil svojemu kralju Filipu in ga obenem prosil, da bi smel imenovati novi kontinent po naslednji državi Habsburžanov, Avstriji. In tako je to novo kopno dobilo ime Avstralija po Avstriji; ker pa se je to odkritje zgodilo vprav na binkošti, je dopolnil ime: Australia de spiritu sancto. Seveda so mnogoteri taki zapiski le votel sad domišljij...

Mednar. knjiga signalov

Po moku desetih let naznanja nemško prometno ministrstvo novo izdajo »Mednarodne knjige signalov«. Nova izdaja bo obsegala dve knjigi, a pisana bo v nemškem, angleškem, francoskem, italijanskem, japonskem, norveškem in španskem jeziku. V tej novi izdaji bodo poleg radijskih znakov na morju zaznamovane tudi vse nove spremembe.

Gobavci po svetu

»Journal de Shanghai« poroča o kitajskih gobavcih sledeče: Število nesrečnikov, ki jih je zadela ta strašna bolezen, cenijo na več ko en milijon. Po statistikah, ki jih je preskrbela družba za pomoč gobavcem, je na Kitajskem 13 posebnih bolnišnic za zdravljenje gobavih bolnikov. Te bolnišnice sprejemajo letno okrog 3000 gobavcev. Onih nesrečnežev pa, ki se izogibajo zdravniškemu pregledu, pa cenijo na 970.000. Okuženje se torej vrši vedno hitreje in Kitajska je, predvsem v južnih predelih, na prvem mestu v številu te strahotne bolezni.

Kitajski sledi Indija s 600.000 gobavci. — Afrika je s 500.000 gobavci na tretjem mestu, Japonska na četrtem s 50.000, Južna Amerika je na šestem s 35.000, Severna Amerika na sedmem z 28.000 in sovjetska Rusija na osmem s 1700.

Dolgo je že tega, kar so se katoliški misijonarji lotili dela, ko so odprli zavetišča za gobavce; na Kitajskem jih imajo sedaj devet. Zavetišče v Shek'ungu, ne daleč od Kantona, so ustanovili in ga vodijo »Missions Etrangères de Paris«; ta zavod neguje stalno 700 do 1200 bolnikov.

Singapurski angleški dnevniki poročajo, da ozdravijo zadnje čase do 60% gobavcev. Gobavost, ki smo jo smatrali doslej za neozdravljivo, je potemtakem premagana in se bo po velikih naporih umaknila s sveta. (Fides.)

Človek v vulkanu Stromboli

V znani italijanski vulkan Stromboli (eden od Liparskih otokov) se je te dni spustil znani vulkanolog profesor Kirner, pa dospel prav do žareče lavine mase. Drzni učenjak se je kajpada v ta namen oblekel v negorljivo obleko iz azbesta, a spuščali so ga v globino na vrvi iz negorljive snovi. Ko je dosegel lavo, je izmeril temperaturo in se ves izmučen vrnil nazaj. Samo »bilo je strašno«, je izustil, več ni mogel govoriti... Seveda je imel profesor Kirner s seboj masko s kisikom, sicer bi ga strupeni plini v globini ugonobili.

To »potovanje« do gorečega podzemlja je edinstveno v zgodovini. In vzbuja nam posebne misli, čemu se je znanstvenik spustil v smrtno nevarnost, ko imamo vendar aparate, s katerimi lahko izmerimo temperaturo žareče lave. Pač je moral imeti učenjak Kirner druge vzroke, predvsem seveda, da bi rešil nekatere uganke, ki jih vulkanologi ne morejo o zemeljskih ognjiščih razvozljati. Ena izmed zagonetk je gotovo vprašanje, kako pač pride do vulkanskega izbruha, zakaj poslednji vzroki teh pojavov so nam do danes vendarle še skriti. (Ono staro vprašanje, da je vulkan ventil zemlje, skozi katerega vre notranja žareča sestavina, je na tleh. Danes je gotovo, da ima slehrni vulkan svoje ognjišče, ki je povsem ločeno od drugih podobnih ognjišč; in to ognjišče ne leži v bogve kakšni globini. — Pravljica o skupnem lavinom oceanu je onemela.)

Ali bo torej znanstvenik Kirner poleg tolikih hipotez o vzroku vulkanskega izbruha postavil še svojo, ki bo morebiti postala resnica — ne vemo.

Pred hotelom »Pri kroni« zvoni zakasneli gost. Drugi gospod s kovčkom se mu pridruži:

»Ali se tukaj dobro spi?«

»Pa še kako! Že četrt ure zvonim, pa se nihče ne oglasi!«

Angleško zlato potuje v Ameriko. Kakor znano, je Anglija plačala Ameriki decemberski obrok svojega ameriškega dolga. — Slika: Transport zlata na parnik »Majestic« v luki Southampton. Parnik je odnesel v Ameriko 2,400.000 funtov zlata.

Katoličani v številkah

Katoliška vera je najštevilnejša verska skupina na svetu. To nam izpričuje statistika, ki deli posamezna verstva v odstotke. Katoličanov je 351 milijonov 889 665 ali 19% svetovnega prebivalstva. Konfucijenistov je 304 037.114. Na tretje mesto pridejo muhamedanci, dalje hindustanci, budisti, protestanti, a na sedmem mestu so pravoslavni verniki. Če pregledamo posamezne kontinente in primerjamo števila katoličanov z ostalimi verstvi, dobimo sledeči odnos:

Evropa ima 42.9% katoličanov, pravoslavcev 25.3%, protestantov 24.3% itd. — Amerika šteje 53.1% katoličanov, 27.8% brezvercev, 15.4% protestantov itd. — V Avstralji je 22% katoličanov, 62.4% protestantov, 11.2% poganov itd. — Afrika ima 3.8% katoličanov, 51.2% poganov, 37.1% muslimanov itd. — Azija 1.7% katoličanov, 30.5% konfucijancev, 22.5% hindov, 20% budistov, 17.9% muslimanov itd.

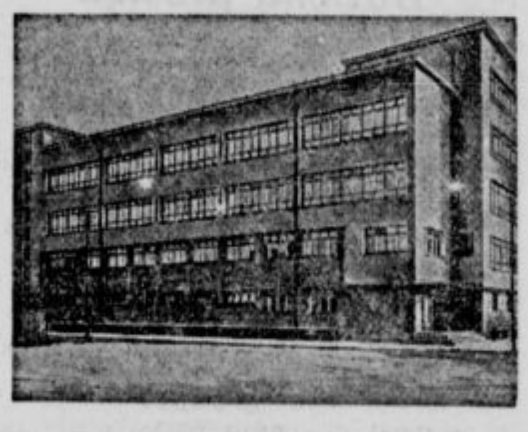

Nova nemška šola v Sofiji. Te dni je bilo dograjeno veliko šolsko poslopje za nemški živelj v Sofiji. »Drang nach Osten« se marljivo uveljavlja...

Pred nedavnim izvoljeni chilski predsednik **Alessandri** je bil te dni od parlamenta potrjen.

Smrtni žarki proti raku

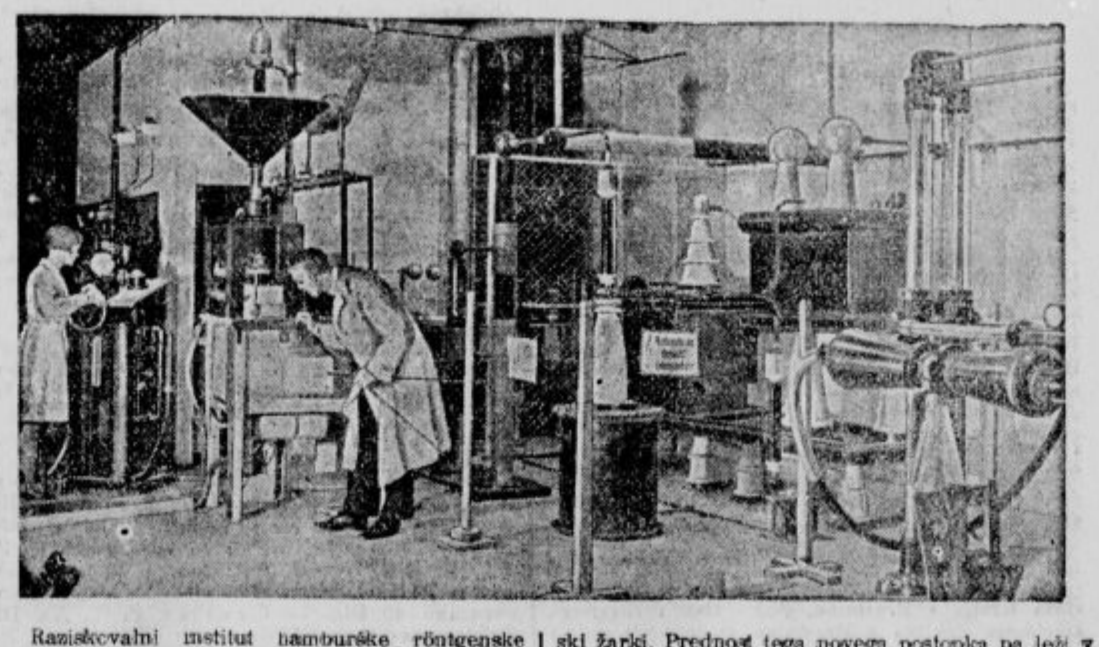

Raziskovalni institut hamburške röntgenske tvornice je nedavno doživel pod vodstvom inženirja Halberstadta izredne poskuse z mrzlimi katodnimi žarki. Ti žarki so v dobesednem pomenu smrtni žarki, zakaj zmerom uničijo tkivo in slehrni organizem usmrtijo. Toda vprav to delovanje hoče medicinska znanost izkoristiti. Posebej misli medicina pri tem na raka, katerega zdravljenje je bilo doslej izključno navezano na radij. Mrzli katodni žarki uničujejo prav tako rakovo tkivo kakor radijski žarki. Prednost tega novega postopka pa leži v tem, da je izredno poceni, saj se dajo katodni žarki povsod proizvajati.

Slika: Pogled v hamburški laboratorij. — Desno: Naprave za visoko napetost, kjer se da doseči 250.000 voltov napetosti. — Levo: Aparat za katodne žarke. Poskusi se vrše izredno previdno, zakaj vse osebje je zmerom v smrtni nevarnosti radi katodnih žarkov.

Uredba o izplačilih vlog

Kakor znano vsebuje člen 6 zakona o podaljšanju zakona o zaščiti kmeta itd. generalno pooblastilo za uveljavljenje uredbe o reguliranju izplačil vlog pri posameznih denarnih zavodih. Ker je uredba velike važnosti, jo prinašamo v doslovnem prevodu:

1. Denarni zavodi, ki so aktivni pa ne morejo izplačevati popolnoma v pogodbenih rokih hranilnih vlog in vlog na tekoče račune kakor tudi prispevek obresti, morejo vršiti delna izplačila teh vlog odnosno dospelih obresti po pogojih, predpisanih v naslednjih slučajih.

2. Vsak denarni zavod more začeti z delnim izplačilom, ko obvesti s tem z aktom ministrstvo trgovine in industrije.

Temu aktu bo zavod priložil svojo bilanco po tedanjem stanju s potrebnimi podatki in pojasnili. Tako akt kakor tudi bilanco bosta podpisala upravnik in nadzorstveni svet. Za namenoma dane netočne podatke odgovarjajo člani upravnega in nadzorstvenega sveta kot za prevaro.

Obenem bo zavod sporočil ministrstvu trgovine in industrije tudi skalo, po kateri so ugotovljeni zneski, katere ima dotični zavod tudi v bodoče izplačevati po hranilnih vlogah in na tekoči račun kakor tudi po dospelih obrestih.

Zneski, določeni v skali, določajo minimalne zneske, katere zavod mora izplačevati. Če bi plačilna sposobnost zavoda dovoljevala tudi večje obresti, jih zavod lahko vrši.

Pravico izplačila po tej skali dobi zavod isti trenutek, ko je obvestil ministrstvo trgovine in industrije o svoji nameri, da se okoristi s to uredbo.

Preden pa zavod začne izplačevati vloge po tej uredbi, je dolžan pokazati v vseh svojih prostorih, v katerih se vrše izplačila, objavo, ki vsebuje skalo in vse ostale nadaljnje pogoje izplačila vlog.

3. Po prejemu akta, omenjenega v čl. 2, bo minister trgov. in industr. takoj odredil pregled dotičnega zavoda. Po potrebi bo tudi odredil komisarja, da kontrolira delo zavoda. Pri kmetijskih zadrugah bo odredil komisarja trgovinski minister v sporazumu s kmetijskim ministrom. Pristojnost komisarja bo odredil minister trgovine in industrije.

4. Po izvršenem pregledu donaša odbor ministrov, v katerega pride minister trgovine in industrije ter še štiri ministri, katere bo določil minister, definitiven odlok, da-li se more denarni zavod okoristiti s to uredbo ali ne. Na podlagi te odločbe izdaja minister trgovine in industrije odlok o tem. Ta odlok je izvršen in proti njemu ni prostora za tožbo na državni svet.

5. Poleg izplačil, določenih v ugotovljeni skali po čl. 2, mora zavod vršiti sledeča izplačila v pogodbenih rokih:

a) zneske, neobhodno potrebne za vzdrževanje vlagatelja in njegove družine,

b) zneske, potrebne za izplačilo pogrebnih stroškov, in

c) zneske za izplačilo javnih dajatev.

6. Odredbe te uredbe o delnem odlogu plačil ne veljajo za vloge osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu ter okrožnih uradov za zavarovanje delavcev.

7. Nove vloge, položene pri zavodih, ki so se že začel posluževati odredb te uredbe, se morajo izplačevati v pogodbenih rokih in za njih ne bo veljala ta uredba.

Zneski, katere je zavod dolžan izplačati po tej uredbi in katerih vlagatelji ne dvignejo, se smatrajo kot nove vloge.

8. Če bi minister trgovine in industrije našel, da predložena skala ni pravična in žali interese vlagateljev, bo odredil, da se ta skala popravi. Ravno tako bo minister odredil popravek skale, če se z izvršenim pregledom (po čl. 4) ugotovi, da ne odgovarja plačilni sposobnosti tega zavoda.

9. Denarnemu zavodu, ki se posluži te uredbe, se za ta čas ne morejo odpovedovati vloge. Odpovedi, storjene pred tem časom, ne veljajo.

10. Dolžnik se more poslužiti izravnave svojih dolgov s svojimi terjatvami iz hranilnih vlog ali tekočih računov, samo v kolikor so ti dolgovi odnosno terjatve nastale preje, preden se je zavod začel posluževati te uredbe.

Vlagatelji na knjižice, ki se glase na donosca, morajo, da bi se mogli okoristiti s pravico izravnave, dokazati, da so bili lastniki knjižice pred rokom, ko se je zavod začel posluževati te uredbe.

11. Za terjatve po hranilnih vlogah in tekočih računih kakor tudi po dospelih obrestih se more zahtevati prisilno izplačilo samo za one zneske, za katere je zavod dolžan izplačevati po tej uredbi.

12. Pravica okoriščenja s to uredbo preneha, ko se nad zavodom otvori konkurz, ko zaprosi za prisilno poravnavo izven konkurza in ko se ugotovi, da je zavod pasiven.

Ravno tako bo minister trgovine in industrije odvzel takšnemu zavodu to pravico, če ministrski odbor (določen v čl. 5 uredbe) ugotovi, da to zahtevajo interesi upnikov.

13. Denarni zavod, kateremu je dana uredba po § 5 zakona o zaščiti kmeta itd., more, ko se mu likvidnost popravi, zaprositi za aplikacijo predpisov te uredbe. V to svrho bo zavod poslal trgovinskemu ministrstvu prošnjo in predložil skalo, po kateri bo vršil izplačilo vlog in zaostale obresti.

O tej prošnji bo trgovinski minister objavil odlok po odredbi čl 4. Za uveljavljenje odloka po tej uredbi preneha veljati prejšnja dana uredba po § 5 zakona o zaščiti kmeta itd.

14. Kot denarni zavodi v smislu predpisov te uredbe se razumejo denarne ustanove, ki so zasnovane kot delniške družbe, zadruge in njihove zveze, dalje hranilnice samoupravnih korporacij.

15. Ta uredba dobi obvezno moč, ko se objavi v »Službenih novinah« in velja za leto dni po svojem uveljavljenju.

Kliring s Francijo. Kakor poroča iz Pariza »Politika«, so uspešno zaključena pogajanja med našo državo in Francijo glede sklenitve konvencije o kliringu. Pripomniti moramo, da imamo tozadevno že izvajanje kliringa od srede oktobra.

Grški boni. Po vesteh trgovinskega ministrstva iz Skoplja in Soluna kažejo kompenzacijski boni, ki jih izdaja grška banka, slabo tendenco zaradi relativno velike ponudbe, ki je zopet rezultat povečanje našega izvoza v Grčijo. Razvrednotenje bonov gre do 15% v primeri z njih normalno vrednostjo. Da se popravi tečaj bonov, je podvzelo ministrstvo ukrepe za povečanje naših nakupov v Grčiji in s tem za povečanje povpraševanja za te bone.

Naknadni krediti. Službene novine prinašajo zakon o naknadnih in izrednih kreditih za 1932-1933. Ti naknadni krediti znašajo 73.8 milj. Poleg tega vsebuje zakon vse podatke o novih taksah.

Pomorski promet. V novembru je prišlo v naša pristanišča 6988 ladij z 1,187.000 tonami (lani v novembru 7165 ladij z 1,153.000 tonami).

Produkcija piva. Po podatkih glavnega tajnika Centrale industrijskih korporacij, ki jih je navedel na občnem zboru Zveze pivovarniške industrije, je znašala potrošnja piva v naši državi leta 1928 727.000 hl, leta 1931 pa je padla na 540.000 hl. Po najnovejših podatkih je znašala v kampanji 1931-1932 samo še 319.000 hl. Pripomniti je, da je v to panogo industrije vložena približno milijarda Din.

Oddaja zgradbe visoke peči se bo vršila na ofertni licitaciji dne 30. januarja 1933 pri ravnateljstvu drž. rud. podjetij v Sarajevu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Borza

Dne 27. decembra.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Berlina, Curiha in Prage, dočim so narasli tečaji Amsterdama, Bruslja, Londona, New Yorka, Pariza in Trsta.

Na zagrebški borzi je notiral avstrijski šiling v zasebnem kliringu 8.80—8.90, zaključenih je bilo 8000 šilingov po 8.85. Grški boni so bili danes nekoliko čvrstejši in so bili zaključeni po 35 (60.000 drahem). Notirali so 35—35.50.

Ljubljana. Amsterdam 23.13.18—2324.54, Berlin 1369.03—1379.83, Bruselj 797.18—801.12, London 191.42—193.02, Curih 1108.35—1113.85, New York 5736.03—5764.29, Pariz 224.68—225.80, Praga 170.45 do 171.31, Trst 294.46—296.86.

Skupni promet na zagrebški borzi znaša brez kompenzacij 52.639 Din.

Curih. Pariz 20.275, London 17.28, New York 519.62, Bruselj 71.95, Milan 26.61, Madrid 42.375, Amsterdam 208.70, Berlin 123.725, Stockholm 94.40, Oslo 89.10, Kopenhagen 89.60, Sofija 3.76, Praga 15.385, Varšava 58.20, Atene 2.75, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.085.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes čvrsta in so tečaji narasli. Promet je postal znatnejši in je znašal na zagrebški borzi vojna škoda 1200 kom., 7% inv. pos. 50.000, 8% Bler 2000 dol. in 7% Bler 5000 dol. Med delnicami je bilo zaključenih 40 kom. Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 50 den., vojna škoda 243 den., 8% Bler. pos. 44—48, 7% Bler. pos. 40 do 41. Kranj ind. zaklj. 300, Ruše 125 den.

Zagreb. Denar: 7% inv. pos. 52—54 (52), agrarji 27—32, vojna škoda 244—244.50 (243, 246), 12 244—246 (243), 2 232—233 (230, 232), 6% begl. obv. 35—37, 8% Bler. pos. 43.50—45 (44), 7% Bler. pos. 41—42 (40, 42), 7% pos. DHB 44—50. — Delnice: Narodna banka 4300—4600, Priv. agr. banka 258—265 (258), Nar. šum. 15—30, Guttmann 80 bl., Šečerana Osjek 185 bl., Šečerana Bečkerek 730 den., Impeks 50 den., Isis 20—35, Trboveljska 165 do 175, Dubrovačka 220 bl.

Belgrad. Narodna banka 4380—4400 (4400), Priv. agrar. banka 267—268 (267, 264), 7% inv. pos. 51—52 (51.50, 51), agrarji 27.50—30, vojna škoda 246—247 (246, 244), 2. 234—236 (236, 234), 6% begl. obv. 35.50—36 (36), 8% Bler. pos. 45 den. (45), 7% Bler. pos. 43—44 (43), 7% pos. DHB 47 do 48 (47).

Dunaj. Don. sav. jadr. 61.15, Ruše 7.05, Mundus 55, Alpine 11.70, Trboveljska 23, Rima Murany 22.70.

Žitni trg

Tendenca za pšenico je čvrsta tudi po praznikih in kaže, da je nam računati z visokimi cenami. V ostalem prevladuje na žitnem trgu spekulacija, ki goni cene kvišku. Tako je bila danes zaključena 76 kg težka pšenica že po 175. V moki in koruzi ni izprememb.

Novi Sad. Pšenica: bč. okol. Novi Sad, Sombor in sbč. 162.5—165, gbč. 164—166, bč. potiska 166 do 168, bč. ladja Tisa 168—170, bč. ladja Begej 166—168, gbn. 160—162, srem. 164—166, sbč. 166 do 168. — Moka: bč., ban. št. Og Ogg 260—275, št. 2 240—250, št. 5 220—230. Ostalo neizpremenjeno. Tendenca za pšenico čvrsta. Promet: 72 vagonov.

Sombor. Vse neizpremenjeno. - Promet: 58 vagonov.

Budimpešta. Tendenca: mirna. Promet: tih. - Pšenica: marec 12.48—12.62, zaklj. 12.56—12.58; maj 12.83—13.01, zaklj. 12.92—12.94. - Rž: marec 6.82—6.95, zaklj. 6.86—6.89. - Koruza: maj 6.35 do 6.46, zaklj. 6.40—6.43; julij 7.73—8, zaklj. 7.80 do 7.81.

Chicago. Pšenica: marec 43.625, maj 45, julij 45. - Koruza: marec 26.125, maj 27.875. - Oves: marec 16.75, maj 17. - Rž: marec 22.25, maj 29.50.

Winnipeg. Pšenica: december 42, maj 43.50, julij 44.50.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Comp., Dunaj.) Prignanih je bilo 1613 goved, iz Jugoslavije 130. Cene: voli najboljši 1.73, I. 1.50—1.65, II. 1.10—1.40, III. 0.80—0.85, krave I. 1.—1.15, II. 0.90—0.95, biki 0.90—1.15, klavna živina 0.70—0.89. Tendenca je bila zelo medla. Prvovrstni voli so se pocenili za 5—8 grošev, srednjevrstni za 10 grošev, biki in klav. živina za 5 grošev.

Dunajski prašiči sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Comp., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 5341 pršutarjev in 3075 špeharjev, iz Jugoslavije 141 pršutarjev in 1892 špeharjev. Na kontumačnem trgu pa je bilo 551 pršutarjev in 3085 špeharjev. Cene: špeharji najboljši 1.75, I. 1.50—1.54, II. 1.42—1.48, kmetski 1.42—1.50, pršutarji 1.40—1.65, najboljši 1.75—1.80. Tendenca: špeharji so se pocenili za 15 grošev, proti zaključku pa jih celo ni bilo mogoče prodajati. Cene pršutarjev so ostale neizpremenjene.

Jajca

Sv. Jurij ob juž. žel., 23. dec.

V tednu pred božičem je bila jajčja trgovina jako mlačna; prvič je bila potreba za praznike že krita, drugič pa je bilo milo vreme. Nakupne cene so radi tega padle. Nadaljnji razvoj na jajčnem trgu je zgolj vprašanje vremena. Pri nastopu zimskega vremena bodo cene sigurno poskočile.

Najlepše novoletno voščilo
je obleka kupljena v
Trpinovem bazaru, Maribor
Vetrinjska ulica 15

Predčasno osivenje las preprečite z redno nego las s »Črno glavo« in s sredstvom »Haarglanz«. Spiranje s tem sredstvom, ki je priloženo vsakemu zavojčku »Črne glave«, okrepi lase v njihovi strukturi. Lasje ostanejo zdravi in lepi ter odporni proti vsem škodljivim vplivom. »Črna glava« s sredstvom »Haarglanz« in očali je na razpolago za svetle in temne lase in za tako zvani »extra-blond«. 7

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 28. decembra: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Čas, plošče, borza 17.30 Božična ura za mladino (sestre Klarice) 18.30 Salonski kvintet 19.30 Karitativna organizacija drugod (E. Bojc) 20.00 Glasbeno predavanje (dr. J. Mantuani) 20.30 Stanko Premrl: Božične skrivnosti, poje g. Joža Likovič 21.00 Samospevi gospe Fanči Hribar 21.30 Salonski kvintet 22.15 Čas, poročila.

Četrtek, 29. decembra: 12.15 Radio kvartet 12.45 Dnevne vesti 13.00 Čas, Radio kvartet, borza 17.30 30 minut pred urami z godbo, izvaja Salonski kvintet 18.00 30 minut koncertnic, izvaja Salonski kvintet 18.30 Mreža, karitativni organ pri nas in njihova bodočnost (E. Bojc) 19.00 Važnost transplantacije za zdravstvo (prof. Pengov) 19.30 Pogovor s poslušavci (prof. N. Kuret) 20.00 Koncert »Ljubljanskega šramel kvarteta« (gg. dr. Ivan Karlin: 1. gosli, Milan Grošičar: 2. gosli, Viktor Deželak: kitara, Vladimir Prinčič: harmonika. Pesmi poje Mirko Premelč 21.00 Kvartet pihal vojaške godbe 21.45 Prenos iz kavarne »Zvezda« 22.30 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi:

Sreda, 28. decembra:

Zagreb: 20.00 Koncert — 21.30 Plesna glasba. — **Milano:** Radio orkester — 17.00 Plošče — 20.30 Monte Carlo, komedija. — **Barcelona:** Koncert radio orkestra. — **Stuttgart:** 19.55 Zabavna glasba — 22.45 Plesna glasba. — **Toulouse:** 20.15 Odlomki iz oper. — 23.30 Orgle. — **Belgrad:** 20.00 Kvartet — 20.30 Igra — 21.10 Koncert. — **Rim:** 20.45 Koncert —21.30 Komedija. — **Beromünster:** 19.45 Operne arije in fragmenti — 20.30 Koncert. — **Praga:** 20.00 Beethovnove sonate za violino — 20.35 Koncert — 21.00 Koncert radio orkestra. — **Dunaj:** 19.40 Vojaška godba. — **München:** 20.30 »Madame Favart«, opereta, Offenbach. — **Budapest:** 21.00 Koncert ciganskega orkestra. — **Varšava:** 20.00 Koncert salonske glasbe — 20.50 Koncert — 22.00 Ciganska glasba.

Četrtek, 29. decembra:

Zagreb: 20.00 Koncert. **Milano:** 20.30 Prenos oper. — **Stuttgart:** 20.00 Pester večer. — **Toulouse:** 20.45 Prenos koncerta. — **Berlin:** 19.35 Koncert — 20.30 Igra. — **Belgrad:** 20.00 Prenos iz Ljubljane — 22.00 Ciganska glasba. — **Rim:** 20.45 Koncert — 21.15 Rojstvo Odrešenikovo, oratorij. — **Beromünster:** 21.20 Radio orkester — 21.50 Božična legenda. — **Langenberg:** 20.00 Čajkowsky: Čerevički, fantastična opera. — **Praga:** 20.00 Prenos koncerta. — **Dunaj:** 20.35 Koncert. — **München:** 20.30 Koncert. — **Budapest:** 19.30 Prenos opere, nato plesna glasba. — **Varšava:** 20.00 Koncert lahke glasbe — 23.00 Plesna glasba.

Pisarniški prostori

ob Tyrševi (Dunajski) cesti se oddajo v najem. Informacije daje Stavbna družba, Tyrševa c. 17, telefon 20-46.

Lorna Doone

110

Roman iz Exmoora

Četudi me je Badcockova usoda globoko presunila, se vendarle nisem mogel tako hitro odločiti, da bi napadel Doone, ker so med mojo odsotnostjo ostali mož-beseda in nam niso nič hudega prizadeli. Ker pa splošne razburjenosti ni bilo mogoče več potolažiti, sem nazadnje le privolil v toliko, da naj bi zahtevali od Doonov nazaj ugrabljeno Krištofovo ženo in pa izročitev otrokovih morilcev. Če tega ne bi hoteli storiti, sem bil pripravljen stopiti na čelo kazenskega pohoda v Doonsko dolino. Vaščani so bili z mojim predlogom zadovoljni, treba se je bilo samo še odločiti, kdo naj bi ponesel Doonom naše zahteve, kajti vsakdo se je bal, da ne bi dobil krogle v glavo. Ker niso mogli najti nobenega pogumnega sla, so tudi to nalogo poverili meni, ki sem prvi prišel na to misel.

Neko popoldne sem se torej odpravil na nevarno pot. S seboj sem imel spremljevalca za pričo, ki sem ga pa moral na njegovo željo pustiti zunaj Doonskih vrat. Zaradi varnosti sem si privezal na prsi in hrbet pod srajco debelo sveto pismo, da bi me varovalo pred morebitnim strelom. Na velik drog sem privezal Lizikin bel robček kot mirovno zastavo, a sicer sem bil neoborožen, ker sem prišel k sovražniku kot mirovni odposlanec.

Dva spodobnejša mlada Doona sta bila pri vhodu na straži. Razodel sem jima svoj namen. Obetala sta mi, da bosta privedla svojega poglavarja, če bom miren in ne bom vohunil. To sem jim rad obljubil, kajti Doonska utrdba mi je bila že zadosti znana. Naslonjen na skalno steno sem ju pričakoval. Straža se je res vrnila in mi sporočila, da Karver Doone pride, čim pokadi pipo. To je dolgo trajalo in medtem sem se pomenkoval z mladeničema, ki sta bila videti čisto nedolžna, pa sta najbrže imela na vesti že marsikako nepošteno dejanje.

Naposled se je veliki Karver približal s počasnim, ponosnim korakom. Njegova nadutost mi je bila silno zoperna. »Kaj hočeš od mene, mladi človek?« je vprašal, kakor da me vidi šele prvikrat.

Zatajil sem v sebi svojo močno nejevoljo, ki sem jo vselej, kadar sem ga videl, občutil, in sem odgovoril s prisiljeno zmernostjo, da želim govoriti samo v njegov prid in blagor. Nato sem mu predložil zahtevo vaščanov, naj izroči ugrabljeno Krištofovo ženo in one sramotne morilce, ki so povzročili smrt nedolžnega otroka, ali naj se pa pripravi na najhuje.

Karver Doone se je porogljivo priklonil. »Kakor vidim, John Ridd, ti je povitezitev zmešala pamet. To kar imamo, je naše in tega ne damo nikomur. Predrznost tvoje zahteve skoraj presega tvojo nehvaležnost. Nihče v Exmooru ni tako sirovo ravnal z nami kakor ti. Ugrabil si nam našega dekleta, pobijal naše fante. Mi smo vam pa pustili hišo in imetje nedotaknjeno in vam nismo odvedli nobene ženske. Celo svojo sorodnico, zalo kraljico, ki si jo bil lokavo izmamil od nas, smo mirno pustili v vaših rokah in vam dali celo varnostno pismo, da si mogel iti iskat svojega svaka, onega slovitega rokovnjača. In s čim si mi plačal našo dobroto? Zaradi neznatne šale naših mladih ljudi netiš in podpihuješ kmečko nejevoljo in nam prinašaš take predrzne zahteve. Res, na takega zvitega nesramneža še nisem naletel, kar živim.«

Karverjeve besede so me užalile v dno srca, vendarle sem ostal miren in pričel razmišljati niso li nemara njegovi očitki kolikor toliko osnovani. Nazadnje sem ga odločno zavrnil:

»Nečem trditi, da vam ne dolgujem hvaležnosti za vašo potrpežljivost in prizanašanje, za kar se vam sedaj tudi zahvaljujem. Toda zločinov, ki si mi jih pravkar očital, mi je vest prosta. Mlado kraljico sem vam pa ugrabil zato, ker je pri vas stradala in trpela nasilje, ne glede na to, da ste ji bili umorili mater in bratca ter jo siloma odvedli s seboj. Toda o tem zdaj ne utegnem govoriti, kakor tudi ne o umoru svojega očeta. Bog bo nekoč sodil med nama.«

Karver me je pogledal tako zaničljivo, da sem moral nehote povesiti oči. »Sam si si izbral John Ridd,« je zarohnel, »zdaj je moje potrpežljivosti konec. Celo do največjih zločincev sem često popustljiv, toda ti si največja propalica na svetu!«

Ta nesramni izziv me je zadel kakor strela iz jasnega. Trenotek sem stal omamljen pred njim, toda kmalu sem se zbral in pogledal nasprotniku mirno v oči, rekoč: »Zbogom za danes, Karver Doone, toda vedi, da je ura obračuna blizu!«

»Bedak, ta ura je že napočila!« je vzkliknil skočil na stran in komandiral: »Ogenj!«

Toda jaz sem bliskovito odskočil za skalovje pri vhodu in se skril. Videl sem, kako so se cevi pušk posvetile v mraku. Ko so zagrmeli streli in glasno odjeknili v gorovju, sem že odpetal naglo kakor planinski jelen in odnesel glavo.

Po tem dogodku se nisem več obotavljal stopiti na čelo kazenskega pohoda v Doonsko dolino. Vaščani so mi morali samo še obljubiti, da bodo prizanesli svetniku Doonu. Res da je bil tudi on lopov kakor ostali, toda bil je manj nasilen in je svojčas Anki izkazal precejšnjo uslugo, ko ji je dal varnostno pismo.

Naše dvorišče smo si izbrali za vojaško zbirališče. Iz vse okolice so prihajali moški z raznovrstnim orožjem, pa tudi z ženami in otroki tako da ni bilo ne konca ne kraja kričanju, objemanju in poljubljanju. Med odraslimi so se prerivali bosonogi malčki in zvedavo pogledovali nenavadno opremo in orožje, kakor da bi bili v učilnici. Ker sem bil od nekdaj prijatelj otrok, sem si kmalu osvojil njihova srca, pa tudi srca njih očetov in mater, ki so zato še z večjo vnemo nabirali novincev zame. Pridružilo se nam je celo več domobrancev iz Barnstaplea in Tivertona, ki so s svojimi dolgimi meči in velikimi puškami izgledali kakor pravi redni vojščaki.

Tudi Tom Faggus se nam je priključil ker se mu je bila rana že dodobra zacelila. Rad bi mu bil odstopil vrhovno poveljstvo, toda on je smatral za primerneje, da prevzamem vodstvo sam, ker sem bolje poznal razmere v Doonskem gnezdu. Celo stric Ruben je prišel iz Dulvertona in nam priveđel s seboj celo krdelo pomagačev. Do smrti ni mogel odpustiti Doonom, ker so ga bili izropali in privezali konju na hrbet. Zaradi kopanja zlata se jih ni več bal, kajti imel je od vlade dovoljenje za to, pri svojem podjetju je pa imel zaposlenih toliko delavcev, da je upal z njimi kljubovati tudi močnemu Doonskemu napadu. Na razpolago nam je dal štirinajvajset svojih dobro oboroženih mož pod vodstvom rudniškega paznika Simona Karfaxa.

Nato smo pričeli z ujcem Rubenom in Tomom Faggusom izdelovati bojni načrt. Nekdo od nas — najbrž Tom — je izsnoval lokav naklep kako bi razbojniške moči razdvojili in jih tako laže potolkli. Ker nam je bilo dobro znano, kako so Doonovi pijači in jih skomina po zlatu, smo skrivoma raztrobili v svet govorice, da je v rudniku na barju nakopičenega silo zlata, ki ga je samo še treba odnesti. Te novice so kajpada prodrle tudi v Doonsko dolino, kajti naši sovražniki so bili vedno dobro poučeni o vseh naših zadevah.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 *mm* visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Služkinja

uboglјiva in snažna, vajena vseh hišnih del ter nekoliko kuhanja — želi službo pri dobri krščanski družini. Naslov: L. C., Ljubljana, Livarska ul. 6. (a)

Mesto hišnika

iščeta zakonca brez otrok v sredini mesta, ki imata veselje do vseh hišnih del. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Hišnik« št. 18.312. (a)

Vrtnar

samski, vešč vsega vrtnarstva, išče službo. Gre tudi za hišnika in vrtnarja obenem. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 18.311. (a)

Službo dobe

Služkinja

ki je že služila v delikatesni trgovini ali kavarni, dobi službo v boljšem lokalu. Predstaviti se osebno v popoldanskih urah. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18.332. (b)

Stalno službo

dobi, kdor položi kavcijo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Zasigurano« št. 18.330. (b)

Pridno, čisto dekle

zdravo in močno, starost 25 do 30 let, za vsa hišna dela, se sprejme v dobro hišo. Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pripravna« 18.345. b

Stalno službo

dobi ona, ki zna dobro kuhati, ima rada otroke ter je hitra in samostojna v vsem meščanskem delu. Einšpilerjeva 25. (b)

Dekle

s kuharskim znanjem, čisto, resno in pošteno — sprejmem k trem osebam. Ponudbe pod »Čista« št. 18.160 na upravo »Slovenca«. (b)

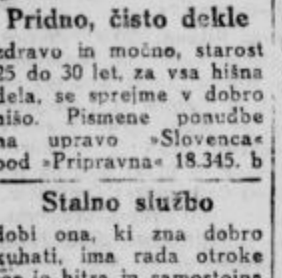

V teh težkih časih se more vsak najlažje dobiti z ustanovitvijo domače pletarne. Mi damo vsakomur tekoče delo, ker smo domačini za pletenine, dobro smo preiskušeni in izplačamo zaslužek za pletenine kar dokazuje mnogo zahvalnic. V slučaju da hočete delati in za lužiti, se obrnite po gratis-prospekte na tvrdko Domača Pletarska industrija Kališ, Maribor, Trubarjev ul. 2, odd. 7

Išče se kapelnik

k rutinirani godbi na pihala. Prosto stanovanje, stalna plača. Ponudbe na: Kuntara, Kočevje 48. (b)

Vajenci

Vajenko

pridno in pošteno, s primerno izobrazbo, išče trgovina z mešanim blagom. Marija Lovša, Škocjan pri Mokronogu. (v)

Pouk

Šoferska šola E. Ceh

bivša Carmeliusova šoferska šola! Ljubljana, Dunajska c. 36

Šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastonj in franko

Ženitbe

Premožnejši vdovec

srednjih let, želi poročiti posestnico s premoženjem v vrednosti 100.000 Din. Ponudbe pod »Zvesta« št. 18.342 na upravo »Slovenca« Maribor. (ž)

Denar

Vložne knjižice

kupite ali prodaste najbolje pri Komanditni družbi M. Jankole Ljubljana, Selenburgova ul. 6 II Telefon 30-52 (d)

Stanovanja

IŠČEJO:

Trisobno stanovanje

solnčno, s kopalnico in dekliško sobo, v centru, severni ali vzhodni del Ljubljane, iščem. Ponudbe pod »Prvi februar« št. 18.324 na upravo »Slovenca«. (c)

ODDAJO:

Stanovanje

trisobno, komfortno urejeno, z vsemi pritiklinami, v centru mesta, se odda v najem takoj ali s 1. februarjem. Naslov v upravi »Slovenca« pod 18.252. č

Stanovanje

dvosobno s kabinetom se odda takoj ali s 1. febr. v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod 18.252. č

Dvosobno stanovanje

veliko, pritikline, vrt, takoj oddam za 300 Din mesečno. Poizve se v gostilni Šventner, Šmarska cesta, Sv. Križ. (č)

Sobo in kuhinjo

oddam v Koleziji, Vipavska ulica 8. (č)

Dvosobno stanovanje

s pritiklinami, blizu cerkve in postaje Petrovče, takoj oddam. Teržan, Petrovče pri Celju. (č)

Stanovanje

dveh sob s kabinetom se odda takoj ali s 1. februarjem. Naslov: Dunajska cesta 98. (č)

V najem

ODDAJO:

Štiri pisarniške sobe

v pritličju se oddajo s 1. februarjem. Poizve se: Rojina, Kolodvorska ulica 8. (n)

Krasen lokal

kot pisarna in več garaž odda proti zelo ugodni najemnini mestna zastavljalnica, Poljanska 15. (n)

Lokali

z velikimi izložbami na prometni točki v sredini mesta, se oddajo v najem takoj ali s 1. februarjem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 18.212. (n)

Sobe

za pisarne v prometni ulici oddam v najem s 1. februarjem. Naslov v upravi »Slovenca« pod 18.252. n

Mesarija

dobro vpeljana in dobro idoča, na zelo dobrem kraju, se radi preselitve takoj odda v najem ali pa se tudi proda. Naslov: Lešnik, Studenci, Radvanjska 6 pri Mariboru. n

Lokal

oddam takoj. Florijanska ulica 10. (n)

Gostilna

se odda takoj v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18.329. (n)

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Zaradi preselitve

prodam svojo hišo z garažo in vrtom. - Inž. A. Štebi, Rožni dolina, cesta X št. 6. Od 11—12 in od 14—15. (p)

Tovarna čevljev

proda proti visokemu popustu osem svojih kompletnih podružnic s čevlji, v katerih je v vsaki za 50—100.0000 Din blaga. Proda se tudi proti hranilnim knjižicam. Vsaka trgovina se lahko vodi naprej. Ponudbe na upr. »Slov.« pod značko »Ugodna prilika« štev. 18.137. (p)

Hišo

v Ljubljani kupim proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Amerikanec« št. 18.331. (p)

Dobroidoča pekarija

se odda v najem. Poizve se pri gospej Jerici Košmerlj v Železnikih. (p)

Objave

Preklic

Podpisani izjavljam za neresnično, kar sem govoril o Ivani Pečnik iz Dravelj ter obžalujem. Skodlar Jožef. (o)

Glasba

Kovček-gramofon

plošče, dobro ohranjeno, poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18.336 (g)

Kupimo

Latinsko-slovenski

slovar kupim. Bradač Fr., Gasilska 8. (k)

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Kupim žago

venecijanko ali manjši polnojarmenik. Ponudbe na J. Lavrič, Ljubljana št. 230. (k)

Pohištvo

Dve pleskani spalnici

po 1600 Din prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18.333. (š)

Razno

Brezplačno

pošljemo prospekte o reklamiranju preveč plača ne voznine Biro »Kurir« Beograd, Kr. Milana 15. Iščemo agente za zbiranje tovornih listov. (r)

Prodamo

Či avto svoj stari prodajaš al' motorja bi se rad znebil, brž kupca v tem mu dobiš, objavi v »Slovencu« najmanjši inserat

RIBE!

Karpi Šuke Lin Focoš Som Polenovka Morski osos Bečula Ribji zrezki (pripravljeni za kuhinjo) dobite v trgovini delikates

L. UHLER
MARIBOR, Glavni trg 14

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izberi najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog Ljubljana Židovska ulica in Stari trg (l)

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker Sv. Petra cesta št. 14 Ljubljana (l)

Purane

pitane, zaklane, očiščene, 5 kg 76 Din, 10 kg 150 Din, franko naročnik — razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Štedilnike

raznih vrst; vrtne, balkonske in stopniške ograje, dimn. vratica, brzoparilnike, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podržaj, Ig pri Ljubljani.

Prodam štiri sani

tri oblike zapravljička, ene koleslja, kakor tudi dva koleslja po ugodni ceni. Sprejmem kovaškega vajenca. Nastop takoj. M. Vojska, kovač, Rodica 26, p. Domžale. (l)

Ia orehova jedrca

10 kg 185 Din, med. garantirano čist, kg 13 Din, kante po 30 kg, franko prevoz — razpošilja — G. Drechsler, Tuzla. (l)

Obrt

Tvrdka A. VOLK

Ljubljana Resljeva cesta 24 nudi najceneje vse vrste pšenične moke in druge mlevske izdelke

Zahtevajte cenik!

Prvovrstni **koruzni in činkvantin zdrob** ter koruzno moko kupite le pri **Pavel Bertoncelj**, valični mlin, Domžale.

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Nakup in prodaja vreč ter jute

A. Grebenc Dunajska 36

Posteljne mreže

s peresi, podložene in navadne elastične izdeluje najceneje od 65 Din naprej po velikosti

Alojz Andlovic
Komenskega ul. 34 in Mestni trg 9 poleg Skaberneta!

Sprejemajo se poravila. Dostava brezplačna.

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana Stari trg št. 32

Pozor! Trgovci!

Prvovrstni koruzni in činkvantin zdrob, najboljšo pšenično, rženo, ajdovo, koruzno in krmilno koruzno moko ter vse mlevske izdelke nudim po najnižjih cenah.

IGNAC REBOLJ
TRZIN - Trgovec z deželnimi in mlevskimi izdelki

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje
RUDOLF RADOVAN
tapetnik Mestni trg 13.
Ugodni nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva

Širite »Slovenca«!

Zavese, posteljna pregrinjala

namizne prte, prtiče itd. krasno vezene in po nizkih cenah dobite pri
MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA
(poleg hotela Štrukelj)
Vezenje oprem za neveste, monogrami, gumbnice, entlanje, ažuriranje in predtiskanje.
Velika izbira predtiskanih ženskih ročnih del.

ZAHVALA. Vsem, ki so z nami sočuvstvovali na zadnji poti našega iskreno ljubljenega brata in strica

FRANC POŽLEPA

kakor tudi vsem darovalcem vencev in cvetja, se zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo preč. duhovščini ter P. Kazimirju Zakrajšku za dolgo spremstvo ob prevozu. Zahvala gg. zdravnikom v bolnišnici in Leonišču, posebej še g. dr. Blumauerju, častitim sestram za skrbno in prijazno postrežbo ob njegovi težki bolezni. Vsem tisočera hvala!

Ljubljana, dne 28. decembra 1932.

Požlep Marijana in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA vsem, ki so z nami sočuvstvovali ob prebridki nenadni izgubi naše iskreno ljubljene hčerke

IVANKE BREZNIKOVE

Iskreno zahvalo izrekamo družini Krištofovi za nad vse požrtvovalno postrežbo v težki bolezni, častitim sestram iz bolnišnice, ki so ji oskrbele zadnjo tolažbo, prečastiti duhovščini za spremstvo in molitve, pevskemu zboru Krakovo-Trnovo za tolažilne žalostinke, koroškim rojakom za častno udeležbo pri pogrebu, Gremijalni šoli za trud in spremstvo, vsem darovalcem cvetja ter tistim, ki so zanjo molili in nas tolažili. Vsem tisočero Bog plačaj!

Pliberk, dne 27. decembra 1932.

Žalujoča rodbina Breznikova.

V neizmerni boli javljamo vsem, ki so jo poznali, da je umrla naša ljubljena soproga, mamica, hčerka, snaha, sestra, svakinja in teta, gospa

ANGELA NOVAKOVA
roj. Petovarjeva
trgovčeva soproga

v ponedeljek 25. decembra ob 13 po dolgi in mučni bolezni.
Pogreb naše nepozabne pokojnice bo v sredo 28. decembra ob 15 izpred mrtvašnice mestnega pokopališča.
Maša zadušnica se bo čitala v četrtek ob 7 v stolni cerkvi.

Maribor, dne 26. decembra 1932.

Albin Novak, trgovec, soprog. **Elica**, hčerka.
Ana Petovar, odv. vdova in posestnica, mati. **Marica Košarjeva, Hermina Jenko-va**, sestri. **Frida Bucher-jeva**, svakinja. **Anton Novak**, tast — ter ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila.

Simona Karfaxa smo pregovorili, naj prevzame vlogo navideznega izdajalca in stopi v stik z Dooni. Mož se je četudi nerad vdal našemu načrtu. Skrivoma se je prikradel k Doonom in se jim ponudil za vodnika v rudnik, če mu bodo zato prepustili četrtino ukradenega zlata. Sporazumel se je z njimi, da naj pridejo v petek o polnoči z močnim spremstvom — vsaj z dvajsetimi oboroženimi možmi — na dogovorjeno mesto.

Sedeminpetdeseto poglavje.
Stari obračun.

Sklenili smo, da bomo Doone napadli ponoči, kajti tri četrtine naših ljudi niso bile vajene pušk, pa bi jim pri pogledu na bliskajoče se cevi Doonskih risanic bržkone upadel pogum. Za petek popoldne smo pričakovali iz Dulvertona smodnika, isti dan ponoči pa naj bi v mesečini navalili v sovražnikovo gnezdo.

Kakor hitro nam bi okonjena deželna bramba sporočila, da je oddelek Doonov odrinil po zlato proti rudniku, smo sklenili pod vodstvom Toma Faggusa navidezno napasti neosvojljiva Doonska vrata, toda v resnici bi povedel jaz našo glavno moč, same pogumne, v plezanju izurjene mlade ljudi po slemenu ob slapu, kjer sem bil prvikrat naletel na Lorno.

Prav za prav sem bil vesel, da Lorne tačas ni bilo pri nas. Zdaj je šlo za življenje in smrt in kakorkoli naj bi bitka izpadla, bi bila ona težko prizadeta, kajti na eni strani smo bili izpostavljeni nevarnosti njeni rešitelji, na drugi pa njeni sorodniki. Napočil je torej resen trenutek.

Ni ga bilo skoraj med nami, ki ne bi bil imel kakšne pravične pritožbe zoper Doone. Temu so ugrabili ženo, onemu hčer ali zaročenko; iz tega hleva so odgnali molzno kravico, iz onega čredo ovac. Toda opazil sem, da so se najglasneje pritoževali oni, ki so najmanj izgubili. Vsi brez izjeme, od siromaka Krištofa Badcocka do bogataša Rubena Huckabacka, so bili pa pripravljeni žrtvovati vso svojo moč za uničenje zločincev.

Ko je vzšel mesec nad goro, smo začeli prodirati. Ker bi šum slapa nedvomno preglušil oddaljeno streljanje in bi ga mogli preslišati, sem poslal hlapca Johna kot izvidnika po strmcu do mesta, kjer sem se bil nekoč razgledoval za Lorno.

Dolgo časa smo prisluškovali. Bela meglica je ležala nad travniki in zastirala mesečino, dasi je bil mesec že visoko. Kakor nevesta v zrcalu se je ogledoval smehljaje se v bistri studenčnici.

Ali je mar John na razgledišču zaspal? Žena mu je bila dala volneno odejo, pa je lahko tamkaj brez skrbi zadremal. Ne — tačas sem mu v mislih delal krivico. Strašno je zadonelo in odjeknilo od gorovja.

»To je Johnov znak,« sem vzkliknil. »Naprej tovariši! Krepko se oprimite vrvi, zapičite dobro plezalne drogove in držite puške navpik, da koga ne ustrelite, če se vam slučajno sproži.«

Moje svarilo ni bilo odveč, kajti plezanje navkreber z nabitimi puškami bi moglo slednji hip postati usodno. Jaz sem bil kot prvi izpostavljen največji nevarnosti, da bi mogel dobiti kroglo v telo.

Vendarle smo se vsi nepoškodovani povzpeli na skalnati vrh in dolina je ležala pred nami. Ko je Tom s svojim krdelom začel pri vhodu neznansko tuliti in vpiti, da bi obrnil tjakaj sovražnikovo pozornost, smo se ostali tiho plazili v senci drevja ob potoku proti vasi. Od tovarišev sem si bil izgovoril pravico, da ne sme razen mene nihče drugi podnetiti Karverjeve koče. Potemtakem sem prvi zalučil plamenico proti strehi hiše svojega smrtnega sovražnika. Z veseljem sem gledal, kako je švignil plamen iz slamnate strehe in se je pričel valiti gost črn dim proti nebu.

Ženske in otroke smo spodili iz hiš, preden smo jih zažgali. Tuleč in roteč so se razbežale in klicale moške na pomoč. »Gori! Gori!« se je razlegalo obupno vpitje. »Vsa vas je v plamenu! Na stotine oboroženih mož je vdrlo v dolino. Vodi jih neki velikan. Gori, gori!«

Zalego modrolasega dečka sem lastnoročno potegnil iz goreče Karverjeve hiše. Bil je njegov edinček in se me je držal ko svojega očeta. Kakor silno sem bil jezen na dečkovega očeta, nisem mogel biti neusmiljen do otroka in sem ga vzel s seboj.

Umaknili smo se v goščavo za skalovjem in opazovali divje Doonske razbojnike, ki so plamteč od jeze prihiteli nazaj v vas, da bi poiskali napadalce. Samo nekaj mož so pustili pri Doonskih vratih za obrambo. Vsa dolina je bila podobna ognjenemu morju, sukljajoči se zublji so preskakovali od drevesa do drevesa, od skale do skale. Voda v potoku je bila videti rdeče pobarvana, ženske in otroci so obupno begali okoli gorečih koč. V svitu požara smo lahko videli tudi ponosne mračne vojščake, ki so se pomikali po ozki stezi proti svoji rodni vasi. Takih krasnih, smelih mož bi človek ne našel zlepa pod solncem, pa tudi tako propadlih menda ne!

Veseli Karli jim je stopal na čelu. Pomeril sem vanj, toda nisem mogel sprožiti. Hotel sem jih poloviti, saj jih je bilo tako malo. Toda, čemu? Saj bodo tako in tako kmalu na vešalih.

Moji tovariši niso čakali povelja. Čim so zagledali lopove, ki so jim bili oplenili dom in pristavo, so že napeli peteline. Hkratu je počilo dvanajst strelov in polovica sovražnikov se je mrtvih zrušilo na tla. Preostali pa so začeli slepo streljati v grmovje, kjer so slutili napadalce, nato so pa obrnili puške in potegnili meče ter divje planili na nas.

Bili smo v tolikšni premoči, da sem se sramoval tolči po njih in sem se začasno vzdržal boja. Rad bi se bil pomeril s Karverjem iz oči v oči, toda njega ni bilo zraven. Nastalo je silovito pestenje in udarci so padali na gosto kakor toča. V splošnem metežu ni bilo več mogoče ničesar jasno razbrati, samo to sem še videl, da je Krištof Badcock planil na Karlija Doona in ga pozval na dvoboj.

Karver Doone je bil zagrabil ugrabljeno Marjeto v prid Karliju. Nesrečni Krištof je to vedel, pa mu ni bilo po izgubi žene in otroka več mar življenja. Nič drugega ni več želel, kakor da bi se mogel maščevati nad njim, ki ga je spravil ob čast. Nikoli ne bom pozabil strašnega izraza njegovega, sicer vedno blagega in miroljubnega obraza, ko se mu je približal Karli.

Krepka možakarja sta stopila vstran brez orožja v roki. Ne vem, kaj in kako se je to zgodilo: po borbi so našli oba borca mrtva na bojišču. Marjeta se je obupno ihteč zrušila čez truplo svojega moža — in še isto poletje je izdihnila zlomljena od žalosti.

Zdaj je napočila ura obračuna za nešteta grozodejstva, ki so jih Dooni uganjali leta in leta. V nas se je razvnela bojna strast in nikomur nismo priznašali. Ko je po oni strašni noči vzšlo bledo marčno solnce, ni bilo od nekdanjih bivališč, kjer so Dooni lahkoživo in udobno tratili čas s kartanjem in popivanjem, videti nič drugega ko kup ožganih razvalin. Veter je posipal s pepelom Doonski potok — od vsega prebivalstva ni ostal živ razen svétnika in Karverja noben moški.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.